SUSCRIPCIÓ
Barcelona . Una pesseta al mes
Espanya. . 4'50 pessetes al trimestre
Extranger . 9'00 id. id.
Pagant per anys, una pesseta de rebaixa

EL:POBLE:CATALA

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
CARRER DE SANT PAU, 8, PRINCIPAL
IMPREMPTA
CARRER DE FORTUNY, NUM. 2 TEL3
TELÈFONS
REDACCIÓ, 723 - - IMPREMPTA, 2,293

ANY IX NUM.-2.756 — BARCELONA, DILLUNS 23 DE SETEMBRE DE 1912 — UN NÚMERO, 5 CÈNTIMS

EL SIGLO
GRANS MAGATZEMS
ULTIMS DIES
DE LA
EXPOSICIO Y VENDA
DE
Articles pera Colegial
Preus considerablement reduits
Acaba'l 28 de setembre
DILLUNS 30 DE SETEMBRE Y DIES SEGÜENTS
EXPOSICIO Y VENDA
— DE —
Novetats de l'estació
Ocasions excepcionals
— EN —
Vestits, Bruses, Faldilles, Bates, Cotilles, Pelleria, Sabates pera senyora y nena, Llanes Velluts, Forros, etc.

Básculas-Caixes
Pibernat
pera Cabals
Avinyó, 8-10

La portada d'aigües

Tercera contestació an en Ramón d'Alentorn

Heu insistit en el punt de vista higiénic, estimant deficient químicament una part de l'aigua de Dos Rius, citant els preceptes de la llei espanyola de 1908, y impugnant el criteri científic del doctor Calvet. Me sembla deduir de la vostra carta una greu reserva sobre l'adquisició del líquid de les empreses establertes.

Tot respectantvos el vostre dret, torno jo a fixar els fonaments de la meva convicció, y vull aduirvos noves raons que considero importantíssimes. L'assumpte s'ho val y s'ho mereix, per lo que representa la realisació d'un negoci municipalista, per l'urgencia de les qüestions d'orde higiénic, y per la grossa influencia que ha d'exercir en la conciencia social de Barcelona.

Declaro satisfactories les paraules den Rafel Calvet. Amb ell afirmo que les aigües són químicament potables, que es antiquat el criteri de la llei espanyola, y que'ls higienistes moderns sustenten aquest dictamen. Crec, además, que la nostra experiencia y la nostra vida són prova palesa de la potabilitat de l'aigua. Aplico an aquesta forta raó de fet el «solvitur ambulando» del geni immortal de Roma.

Peró no'm contento amb aquesta declaració. Procuraré portar la qüestió an en Calvet y a la Comissió d'Aigües. Acudiré a experiencies y a llibres, desxifrant les incógnites vitals d'aquest problema. Us donaré públic trasllat y testimoni de la meva enquesta.

Noteu que casi tota l'aigua reuneix les condicions que vos estimeu quasi intangibles. Advertiu que la deficiencia contra la qual van dirigides les vostres greus reserves, s'aplica a l'aigua que es ja de la ciutat, a l'aigua que segons la vostra primera carta, té un gran valor y un alt prestigi entre'ls ciutadans de Barcelona. Fixeuvos, además, en que l'higiene, d'acord amb l'economía pública y amb el bon sentit intelectual, aconsellen aprofitar l'aigua a disposició de la ciutat, amb la qual pot realisarse en condicions remuneradores el servei comunal del líquid. Y no oblideu que fins portant a l'exageració el vostre escrúpol, y donant com a ferma la vostra reserva, a la ciutat hi ha un servei públic, de regat y de neteja de clavagueres, pera'l qual se necessiten de 30,000 a 50,000 metres cúbics diaris d'aigua.

Afegiu la consideració de l'inobservancia de les lleis higiéniques. A Espanya l'Estat es un presoner de les grans empreses anónimes, un instrument y una joguina de les oligarquies financieres. El dret públic es lletra morta davant les conveniencies plutocrátiques. No podeu desconéixer aquesta realitat dolorosa, contra la qual són impotents els Tribunals de Justicia, y a la persistencia de la qual se troben sacrificades la representació parlamentaria y l'Administració pública.

Per això es necessari el municipalisme amb monopoli. Pera suprimir amb valentía el monopoli de dret privat, en lloc d'acusarlo amb recriminacions platóniques. Pera resoldre, d'acord amb l'opinió, lo que no resolen les lleis ni les autoritats administratives. Pera separar l'aigua millor pera el servei privat, reservant l'altra pera'l regat y les clavagueres, encara que aquesta desviació resulti un xic costosa. Pera evitar barreges imprudents y negligencies egoistes. Pera anar, en fi, a les observacions, als análisis, a les millores y als ensaigs que surgeixin hábilment de l'evolució progressiva del servei d'aigua.

⁂

El meu punt de vista té l'apoi valiós de la raó, y compta además amb la forsa que poden donarli les més preclares experiencies mondials.

Me permeto citarvos l'exemple de les grans ciutats angleses, element de la més gloriosa civilisació moderna, que ha produit una selecció social molt superior a la Atenes de Pericles y a la Roma d'August.

Glasgow se proveía, en la primera meitat del sigle XIX, d'aigua de dues companyies. El líquid era tant dolent, que la ciutat va convertirse en una de les més brutes y en la més malsana d'Anglaterra. Les empreses se feren la guerra per espai de 30 anys, se disputaren els barris rics, abandonaren els barris pobres, y acabaren fusionantse, sense realisar en cap moment un servei adequat a la població y a l'higiene. La ciutat acudí al Parlament, logrant en 1855 la municipalisació amb monopoli. En conseqüencia, va tenir lloc la compra de les empreses establertes, l'utilisació de l'aigua d'aquestes, l'adquisició de nou líquid amb treballs enormes, y el sanejament de la ciutat, que'l monopoli ha convertit en un model del qual n'está orgullosa la civilisació anglesa. En Raimon Boverat, adversari a ultransa del municipalisme, ha de confessar que'l Municipi de Glasgow ha realisat durant 50 anys rebaixa sobre rebaixa del preu de l'aigua, fins a posarlo a la meitat de que cobraven les companyies eliminades, y que si s'haguessin conservat les tarifas primitives, estaría amortisant tot el gasto del servei, que ha exigit el desembols de 109 milions de pessetes.

A Liverpool hi havía també dues companyies y un servei detestable. Molts pobres pidolaven l'aigua, moltíssims la robaven. El preu, segons confessió del mateix Boverat, era enormement elevat. Pera resoldre'l problema, va acudirse a la municipalisació, al monopoli, a la compra de les companyies, a la portada d'aigües complementaries, a la solució higiénica derivada de mides de dret públic comunal.

A Manchester no hi havía sinó una empresa privada, la qual realisava un servei deficient. L'any 1847 la ciutat comprava el negoci, comensant desseguida els treballs necessaris pera tenir, com té, un bon assortiment.

Birmingham, finalment, va demanar al Parlament el monopoli de l'aigua, amb la corresponent compra de la societat anónima establerta, invocant en primer terme la qüestió higiénica com a palesa raó del municipalisme. El famós Chamberlain, arcalde de la ciutat, exigía la municipalisació amb monopoli com a base ferma de la salut pública. El Parlament va accedir a l'autorisació, la ciutat va pagar 36 milions y mitg a l'empresa de dret privat, y s'han realisat costosos treballs pera l'assortiment indispensable, esmersanthi una total despesa de 213 milions y mitg de pessetes fins a 1905.

Les quatre grans ciutats angleses ens donen una llissó magnífica. Ens diuen que la municipalisació amb monopoli es l'únic camí que han trobat pera sortir d'un servei d'aigua en les pitjors condicions, inclosa la de beure'l líquid contaminat. Ens proven que contra un servei dolent confiat a l'industria privada, no tenen eficacia ni les lleis sanitaries ni les autoritats administratives, essent precís deixarse de vanes crítiques, y acudir a l'actuació municipalista. Y això té lloc en el sí d'una civilisació genial y pletórica, aont el poder públic no es presoner ni esclau de les oligarquies financieres.

⁂

A les observacions que us ha fet un técnic, el nom del qual no consigneu, dec consagrarhi breus consideracions, pregantli, además, que vegi el meu próxim article.

Les conduccions són ara suficients, y ho seran per algun temps. Hi ha en projecte l'execució d'obres complementaries, encaminades a resoldre'ls problemes futurs de l'assortiment de Barcelona. Es cert que deu anarse a la supressió dels dipósits, a un servei més directe, a l'utilisació de bones instalacions eléctriques. Peró l'evolució no podrá esser rápida, ja que haurá de dominar la resistencia dels interessos creats, l'inercia d'un estat de coses dolent que ha cristallisat en les costums ciutadanes.

L'Assessoría té previstes en aquest punt les condicions futures. Els seus treballs contenen la solució técnica del servei d'aigua. Y el seu estudi y les seves previsions no permeten formular cap reserva ni abrigar cap dubte.

JOAN RAU

De la reversió dels tranvies

Cambó tranviari

L'afer dels tramvies está destinat a fer caure les caretes hipócrites de certes personalitats que son els promotors y directors d'aquell escandalós acord municipal per virtut del qual se vol regalar a les Companyíes tramviaries prop de vinticinc anys de concessions que pertenéixen indiscutiblement a la ciutat y que traduit en xifres representa 142.498.388'88 pessetes de pérdua pera l'Ajuntament de Barcelona y que naturalment s'embossen les empreses.

Es de domini públic que un ciutadá que desde'l primer moment s'interessá per tal assumpte y que reclamá la suspensió de l'acord, ha interposat un plet justíssim contra totes les Companyíes tramviaries pera reclamar lo que aquestes havien ofert a tothom quan l'opinió indignada s'aixecá contra aquell acord: donar datos feacients y mostrar els llibres.

Es dir que lo que l'Ajuntament y les entitats económiques no exigiren desseguida, aquell ciutadá ara té'l valor cívic de demanarho arrostrant totes les molesties del plet amb unes Companyíes extrangeres tan poderoses que segons se pot despendre del Registre Mercantil fins defrauden a l'Estat Espanyol, y estant fora de llei pera actuar a Espanya, ja que sols hi tenen declarat 1.100.000 francs y treballen amb prop de 40 milions.

Aquestes Companyíes enriquides a espatlles de la ciutat, mercés a l'aument dels valors socials d'aquesta, han comparegut en judici a oposarse a la demanda d'aquell ciutadá, representantlles l'advocat don Francesc de A. Cambó y Batlle, diputat a Corts per Castellitersol y «leader» de la Lliga Regionalista.

Això encara no tindría gran cosa de particular.

Però segons diuen l'escrit firmat pel senyor Cambó conté conceptes tan calumniosos, com el de que aquell ciutadá «vol forsar amb un russinyol la Caixa de les Companyíes», y de que'l mateix com el seu advocat que porta dit plet van «pera treure d'aquelles uns quants milers de pessetes.»

Es dir que'n Cambó no sols defensa descaradament a les Companyíes que volen arrebassar ilegalment els tramvíes de la ciutat, sinó que insulta amb els epitets més depriments als patriotes que'n protesten.

Oh mercenari apologista de les Companyíes! podrá dir aquell ciutadá!

Qué s'han fet aquells hermosos discursos den Cambó a la Lliga y en els Teatres predicant l'estatisme y la municipalització dels serveis? Aont són aquelles denuncies contra les Companyíes monopolitzadores dels serveis públics, contra les que en Cambó tronava tant pels abusos que cometien?

Aquest home que no fa gaires anys laborava incansable en pró de Barcelona, ha conseguit gracies a ses claudicacions cert benestar social, y ara ja assegurat son passament, com altre Lerroux, renega de les doctrines que predicava y rendeix vasallatge a les Companyíes abans enemigues, a les que demostra la lleal adhesió injuriant y calumniant als ciutadans íntegres que defensen el patrimoni de la ciutat.

Pobre Cambó! Aont ha anat a parar! A tramviari y difamador. Com en Marial y demés tramviaris acusat davant del poble pel delicte de lesa ciutadanía!

JULI MARSAL

Centre Autonomista de Dependents
(Comtal, 35, Principal)
Avui dilluns a les 10 de la vetlla. En francesch Rosell donará una conferencia pública desenrotllant el tema:
"La Taquigrafía Catalana.- Nostra retirada del Congrés Estenográfic a Madrid".

ECOS

JA FA menys calor. La festa espanyola dels braus va de baixa. Es més difícil trovar exemples.

Els astres de primera magnitut aviat marxarán cap a México a embrutir indis o s'en aniran a les llurs masies pera passar regaladament l'hivern.

Els altres passarán de «torero» d'estiu a «torero» d'hivern. Més avall s'en parlará de aquests. Ara anem als exemples.

I

Al poble de Burriana varen fer «capea». No va passar gran cosa, tant sols el vei Pere Jonc fou atrapat per una de les besties que li clavá les banyes al costat, produintli dos ferides molt greus.

El regne de Valencia va per bon camí.

II

A Sevilla un soldat de cavalleria saltá a la plassa y diu que ho va fer tant bé.

Fou detingut y posat a disposició de l'autoritat militar.

Més valdria que l'hagués agafat el brau, pobre xicot!

III

A Calatayud han fet gran festa; en una sola setmana resultaren ferits en la ciutat de la Dolores el destre «Posturas» y un míser maleta anomenat Fernando de la Venta.

Aquest darrer, molt greu, amb tots els budells foradats.

IV

El célebre Max Linder volgué ahir veure una cursa en nostra plassa. Hi arribá, el públic l'aplaudí y comensá la «festa». De sortida el primer brau esqueixa un cavall el qual deixa anar sobre l'arena tot lo que duia a la panxa; budells y alimentis.

Max Linder va retirarse esgarrifat. No era gran cosa, certament, lo que ha vist, peró ja veurán com en una próxima película de la casa Pathé quedarem naturals davant de tot el món. Ja veurán quín devassall de sang y tripes. Semblava un matadero de Chicago. Y tot per no haver portat a en Max Linder al Tibidabo en contes de durlo a les Arenes.

VI

A Utrera torejaven tres bones persones anomenades «Angelillo», «Posadas» y «Belmonte». Uns salvatges baixaren a la plassa y foren atrapats.

Tots tres han resultat greument ferits.

VI

A Soria fou ferit el destre «Corcelito», en la cursa del dia 20.

A San Sebastián, l'anomenat «Alvaradito», també sofrí perjudicis en la córpora.

VII

No podem recordar ara a quín poble també van fer «capea». Resultaren ferits un vell y dúes criatures.

Del vell se diu, o diu l'arcalde, que ovirant a l'altre costat de plassa a un fill seu al qual no havia vist feia molt temps, se llensá a la sorra per abrassarlo y en aquesta afectuosa correguda l'agafá'l brau.

Dels nois no'n diu res, peró suposem que anaven a trovar la dida.

⁂

Això s'allarga massa. Deixém per demá la silueta sentimental-cómica en un mot ridícula, del torero d'hivern.

IGNORANCIES UNITARIES

«España tiene varias LENGUAS NACIONALES», escriu escandalitzat «El Imparcial», com si digués una enormitat, una blasfemia contra la santa integritat de la patria espanyola.

Amb aqueixes paraules alarmants com a epígraf, el diari anticatalá reprodueix les cartes creuades entre'l secretari general del Congrés d'Estenografía que ha de celebrarse a Madrid y el nostre benemérit «Centre Autonomista del Comers y de l'Industria». Els nostres lectors coneixen prou l'incident y saben quanta raó ha tingut el «Centre» al retirarse, per dignitat catalana, d'un Congrés del qual els seus organitzadors espanyols han exclós arbitrariament la nostra gloriosa llengua, tot motejantla grollerament de «dialecto».

Com s'indigna, com tremola, com s'esgarrifa «El Imparcial»! «España tiene varias LENGUAS NACIONALES». Sí, sí, són varies les llengües nacionals que Espanya té, si es que hem d'entendre per Espanya la península ibérica amb ses illes adjacents, menys Portugal. Es que no ho havien sentit a dir mai els redactors de l'orgue den Gasset?

Els unitaris espanyols són vanitosos, intemperants, despótics. Peró són, per damunt de tot, ignorants. No saben res o no volen saber res de lo que pel món passa. Viuen girats d'esquena a les grans corrents de la civilització y de la vida y desconeixen tota la realitat que no está enclosa en la vila y cort — «més vila que cort», com deia en Pi y Margall.

Per ventura no saben els redactors del confrare que es freqüentíssim el fet d'un Estat amb llengües nacionals diverses? En la majoría dels Estats europeus succeeix aixi. Espanya té diverses llengües nacionals, com les tenen Austria, Hongría, Bélgica, Suissa, Russia, el Regne Unit y Turquía. Y en alguns d'aquests pobles — com a Bélgica y a Hongría — no hi ha una llengua oficial única, sinó dugues o més.

Quin sacrilegi! Haverhi a Espanya altres llengües nacionals a més de la castellana! Els castellanistes no'n tenen prou amb que la seva parla sigui a Espanya l'única oficial — si no de dret, de fet, — y volen també que sigui l'única nacional. Les altres llengües, pera ells, són miserables dialectes. Les altres terres peninsulars, són colonies conquistades, incapasses de presentar cap carácter nacional propi.

Tampoc deu saber «El Imparcial» que en nombrosos Parlaments d'Europa s'usen alhora les diverses llengües nacionals de l'Estat. Podem citarli els Parlaments de Viena, Budapest y Bruselas y les Dietes de Finlandia, Galitzia y Bohemia. Y aquest plurilingüisme parlamentari es molt més important y significatiu que'l dels Congressos d'Estenografía o altres per l'istil.

La pluralitat de llengües en un mateix Estat es cosa admesa y comuna en tot Europa. La majoría dels Estats tenen diverses llengües nacionals, com ja hem dit. Ah! Peró Espanya, no! A Espanya els unitaris ignoren totes aquestes coses, viuen fora del món. Y així es possible que «El Imparcial», molt africanista, peró molt poc europeista, pugui escriure, com una prova evident de la culpabilitat gravíssima dels catalanistes, aqueixes paraules: «España tiene varias LENGUAS NACIONALES».

En l'Espanya d'avui, encara que les ignorancies unitaries ho desconeguin, hi ha quatre llengües nacionals, com hi ha quatre nacionalitats: la castellana, la catalaná, la basca y la branca gallega de la galáica-portuguesa. Aquesta multiplicitat nacional y lingüística potser no será del gust d'«El Imparcial». Peró ens sembla molt que aquest s'hi haurá d'anar avesant poc a poc. L'ánima dels pobles, la seva sang y la seva parla, no poden ferse y desferse desde un ministeri ni desde una redacció.

NOTES Y COMENTARIS

C'est la danse nouvelle...

«La Veu» ha fet malament en no incloure els treballs constitutius del partit reformista, en la seva secció, que tant éxit ha obtingut entre les persones sensates, l'«Agitació Estival.» Ells, els reformistes, d'ensá del sorollós miting del teatre del Bosc, han constituit la gazetilla obligada en les notes polítiques dels diaris. Perque'ls reformistes son com aquells senyors que un troba a tot arreu, sense saber qui son. Un dia una reunió preparatoria, després un miting casolá, després la constitució d'un cassinet. Pera'l dissabte'ls reformistes influients en «La Publicidad», celebraren una reunió, de la qual no han donat compte a la prempsa.

Sembla que'ls senyors accionistes actius de «La Publicidad» se troben dividits sobre la conveniencia o inhabilitat de declarar el diari dels «antics amics den Salmerón», orgue oficial del reformisme. A tothom li semblará natural la declaració d'aquesta oficialitat, però'l senyor Junoy—y això també semblará natural—té'ls seus dubtes y se dedica a contrariar als propis, cansat d'oposarse als extranys. En Junoy, que diu es precís esperar, donar temps al temps, procedir amb picardía y cautela, contra en Miró, que sosté enérgicament ha d'esser «La Publicidad», franca y clara, una vegada a la vida. Heusaquí'l conflicte de la reunió del dissabte y del gran partit republicá reformista del districte VII y agregats.

Hi varen haver crits massa estridents, y fins moments perillosos. Mancava'l vot del senyor Millán. Per quí's decidiría aquest senyor? Per les gentils sinceritats den Miró, o per les experimentades divagacions den Junoy? «Eco il problema...»

Del senyor Millán, doncs, depén l'orientació de «La Publicidad» y la vida del gran partit republicá reformista, a Barcelona y llur comarca.

A darrera hora, ens asseguren, que s'ha acordat que «La Publicidad» ara més que mai, seguei dintre de l'Unió Federal Nacionalista Republicana.

"La verdad en marcha,,

Diu «El Progreso», l'orgue, entre altres pintoresques y positives coses de «la verdad en marcha»:

«La entidad madre del catalanismo, en sus diversas manifestaciones, la vieja Unió congrega hoy, a su alrededor, a los que el tiempo y las ambiciones han dispersado por esos mundos de la política.

En el solar romano de la imperial Tarragona estarán hoy discutiéndose las doctrinas sentimentales y trasnochadas del ideal catalanista.

Por unas horas, tirios y troyanos del nacionalismo catalán, comulgarán en idénticos principios, renovándose mutuos afectos completamente falsos en la realidad de los hechos.»

Y así seguei divagant aqueixa desgracia republicana y periodística que s'anomena «El Progreso.»

Ni l'Unió Catalanista ha congregat avui a ningú, ni an aquestes hores succeix res en «el solar romano—ai, senyor! quína manera d'escriure tenen aqueixos revolucionaris —de la imperial Tarragona.» L'Assamblea d'ahir compareguí en Camil Boix davant del jutjat de Llotja, prestant declaració amb motiu dels successos ocorreguts en el Cassino Radical de la Plassa Reial. Sembla que aquella autoritat dictará aute de processament al declarant.

De la continuació del sumari se n'ha encarregat amb carácter especial, el jutjat de les Dressanes.

—Segons se diu, el quefe regional dels jaumistes catalans, duc de Solferino, no ha assistit al Congrés Eucarístic de Viena, ni a la recepció dels congressistes espanyols que va tenir lloc a Froshdorf, degut a la seva disconformitat amb el giro que han prés els successos de la política jaumista a Catalunya.

Actualment se troba a San Sebastián, havent declarat que está decidit a retirarse a la vida privada, declinant la quefatura amb carácter irrevocable.

Se diu que son bastantes les persones que seguirán al duc en el seu ostracisme.

—L'Oficina del nou cens del partit, instalada en aquest Centre, prega als correligionaris que encara no hagin fet la seva inscripció en l'esmentat Cens, se serveixin ferla per tot el dia de demá, terme de la prórroga concedida per la Comissió organitzadora, nomenada per l'Assamblea Municipal.

Hores d'oficina: avui, de 9 a 12 de la nit; demá, de 3 a 7 de la tarde y de 9 a 12 de la nit.

El Diputat per Mataró

Ahir quedá proclamat diputat a Corts per Mataró, el senyor Carles Padrós, catalá que desde molts anys resideix a Madrid, afiliat al partit liberal, fracció romanonista. No's presentá cap persona pera esser proclamat candidat, de manera que'l senyor Padrós es desde ahir el representant dels mataronins a les Corts d'Espanya.

El senyor Padrós, que poc o molt sab encara parlar en catalá y devegades ha usat la nostra llengua amb l'arcalde o el secretari d'algún poble del districte, segons ens diuen es el representant a Madrid de la casa «Pavimentos y Construcciones.»

L'Assamblea Reformista

Els presidents de societats y els representants populars, adherits al partit republicá reformista, han acordat publicar un document convocant el partit a una Assamblea pera que aquest estigui perfectament organitzat quan vingui en Melquiades Alvarez a Barcelona.

Aquesta Assamblea's celebrará'ls dies 5 y 6 d'octubre, en el local del Círcol Republicá de la Plassa del Teatre. L'orde de la matetxa será: Primer, lectura de la llista d'assambleistes; segón, discusió y aprovació del reglament pel que haurá de regirse l'Assamblea; tercer, nomenament de la Taula; quart, discusió de les Bases perque haurá de regirse'l partit a Barcelona.

Varies

Abans d'ahir compareguí en Camil Boix davant del jutjat de Llotja, prestant declaració amb motiu dels successos ocorreguts en el Cassino Radical de la Plassa Reial. Sembla que aquella autoritat dictará aute de processament al declarant.

De la continuació del sumari se n'ha encarregat amb carácter especial, el jutjat de les Dressanes.

—Segons se diu, el quefe regional dels jaumistes catalans, duc de Solferino, no ha assistit al Congrés Eucarístic de Viena, ni a la recepció dels congressistes espanyols que va tenir lloc a Froshdorf, degut a la seva disconformitat amb el giro que han prés els successos de la política jaumista a Catalunya.

Actualment se troba a San Sebastián, havent declarat que está decidit a retirarse a la vida privada, declinant la quefatura amb carácter irrevocable.

Se diu que son bastantes les persones que seguirán al duc en el seu ostracisme.

—L'Oficina del nou cens del partit, instalada en aquest Centre, prega als correligionaris que encara no hagin fet la seva inscripció en l'esmentat Cens, se serveixin ferla per tot el dia de demá, terme de la prórroga concedida per la Comissió organitzadora, nomenada per l'Assamblea Municipal.

Hores d'oficina: avui, de 9 a 12 de la nit; demá, de 3 a 7 de la tarde y de 9 a 12 de la nit.

En Pere Corominas a Agramunt

Tot seguit d'haver arribat a Agramunt, acompanyat desde Targa pels seus amics Josep Brufau Mullerat y qui escriu aquestes ratlles, passá a saludar als socis del Centre Republicá, reunits al local social, que estava ple de gom a gom.

Un cop presentat als correligionaris y demés persones allí reunides, pronunciá'l dissim diputat per Barcelona la seva anunciada conferencia sobre'l projecte de Mancomunitats, que fou escoltada amb atenció y profit.

El senyor Corominas ni vol ni'n sab de parlar vagament. Está plenament convensut que vivim en un temps de realitats y es precís tractar d'una realitat que s'está forjant, que es el projecte de Mancomunitats, anomenada Mancomunitat Catalana. Aquesta realitat, já viscuda aquí a Catalunya, fou iniciada per quatre diputats provincials de la Diputació de Barcelona, aquesta va convidar a les altres tres Diputacions Catalanes, feren un projecte que fou presentat per Catalunya al Govern y aquest, per boca del seu primer ministre, prometé a Catalunya donarli estat partamentari; quan l'ha tingut, la representació republicana nacionalista ha tingut necessitat d'infiltrarhi un esperit democrátic y liberal que no tenien ni el projecte den Maura ni el den Canalejas amb les seves Juntes de Mancomunitat. Era precís abandonar el projecte o exigir que tots els catalans intervinguessin en la feina que devia fer la Mancomunitat; y aquesta exigencia era viable perque no podien oposarshi'ls conservadors catalans essent a favor de Catalunya; ni els liberals den Canalejas essent lo més liberal del projecte; ni'ls conservadors de Madrid y del reste d'Espanya, perque no hi prengueren part.

Así resulta que Catalunya elegirá 96 diputats que'ls reunirá en una sola Assamblea constituint el parlament de Catalunya y de entre ells nomenará un poder executiu que ha d'esser precisament la más ferma garantía dels proporcionals interessos de cada provincia.

Aquesta es l'obra portada a cap per l'U. F. N. R. Catalunya organitzada y regida com una república intervinguda per un poder monárquic, y amb una Assamblea que ha d'entendrer de tots els interessos catalans.

No fá, el senyor Corominas, cap cás, absolutament cap, de les intrigues que's forjan en contra del projecte. Es optimista. Havent parlat amb tots els representants parlamentaris y escoltat del senyor Canalejas, a qui reconeix lleal y justicier en aquest assumpte, que'l projecte de Mancomunitats anava aparellat amb la seva vida governativa, creu y amb tot fonament que quedará del tot aprovat abans d'acabarse l'any present.

Peró, un cop aprovat, será precís aplicarlo, será precís pactar, será precís crear nous interessos y buscar nous medis d'atendrels, y aleshores será precís un altre gran esforsi. No obstant, sempre's tindrá la Mancomunitat Catalana a base dels interessos provincials, y sempre en nom d'ella y no de quatre Diputacions se podria exigir el compliment de lo que significa haver creat un organisme pera donar solució a una qüestió que pel seu carácter regional no incumbeix al Poder Central sinó a la Mancomunitat creada, ja que, encara que quedin subsistents les Diputacions y provincies s'opera una gran revolució en el régim provincial.

A pesar del temps transcorregut desde que es vá dividir Espanya en provincies, no ha sigut possible abandonar la divisió territorial or egional en lo militar, eclesiástic y universitari, triomfant la vida regional si bé concentrada en la capital natural de cada re-

gió y en perjudici manifest de les altres parts de la regió.

Aixó es lo que havem tingut y lo que tenim. Qué tindrem amb el nou régim? Les Corts Catalanes que teniem abans del 1711 pera parlar primerament de coses administratives, y després de tot quan convinga parlar pera restaurar integrament una personalitat perduda; l'equitat y justicia en la distribució de les forses económiques y procurar a Catalunya un cos sá pera que tinga l'esperit ben conreuat y sigui llum de progrés que pugui servir llumenaria a tot el món, com fan els altres pobles forts y grans. Si parlem dels pobles antics, ho fem per lo que de grans tenien els seus homes espirituals fonentse en la marxa del temps les sanes grandeses corporals.

D'aquesta Mancomunitat Catalana els elements liberals ne podem treurer gran profit, si fem per Catalunya lo que sempre ha fet l'element liberal pera democratisar el govern d'Espanya.

No dupta'l senyor Corominas que aixi será, perque té fe en els elements democrátics y liberals de la nostra terra.

No cal dir que fou aplaudidíssim y felicitat per tothom.

A l'endemá a les onze del matí, amb assistencia de les autoritats locals, diputats provincials senyors Verni y Monsonis, senyor Inspector provincial qui presidía l'acte y bon nombre de Professors de primera ensenyansa, se celebrá la Missió Pedagógica en la que va dirigir també la paraula al públic advocant per la necessitat d'instruir als fills si volem fer homes com cal, y pobles que no siguin conquistats per altres pobles per medi dels seus capitals y dels seus homes de valer, com ho vá essent la nostra terra mancada d'escoles y mestres que ho siguin com es necessari serho.

Aquesta fou la feina feta a Agramunt pel senyor Corominas durant el poc temps que tinguerem el goig de tindrel entre nosaltres.

JOSEP COMES Y SORRIBES

Agramunt, Setembre de 1912.

El miting del Ateneu "Pí y MARGALL,,

Amb motiu de l'inauguració de l'espaiós local, a que s'ha traslladat aquest Ateneu, dissubte passat hi tingué lloc un gran míting. Hi assistí una concorrencia nombrosa.

Prengueren seient a l'escenari, els senyors Bastardas, Layret, Corominas, Matons Gatuellas, y altres.

El senyor Gatuellas, diu que l'inauguració del nou local, es prova evidant de la vitalitat del Centre y de lo arrelats que están a la barriada'ls ideals de l'U. F. N. R. Seguidament llegí varies adhessions, entre elles les dels senyors Roiy Armengol, Bofill, de Figueres, y Vila.

A continuació parlá'l soci Domingo Font, que diu esser un entusiasta del programa federal, y que sense'l sentit nacionalista la República no pot venir.

El regidor senyor Matons, que feu seguidament us de la paraula, felicitá a l'Ateneu per la seva obra. Diu que l'U. F. ha complert sempre amb el seu dever y que'ls nostres representants a l'Ajuntament han fet lo que han pogut, evitant els negocis bruts que s'han intentat fer. Acabá dient als federals nacionalistes d'aquest districte, que prossegueixin la seva obra, y acabá amb un crit de: Visca l'U. F. N. R!

A l'aixecarse'l senyor Layret, es objecte d'una gran ovació. Comensa dient que fa goig veure que tants entusiastes prossegueixen l'obra de l'U. F., sense defalliments; aixi es com s'ha de fer, treballant fermament perque'ls nostres ideals triomfin en aquest districte, eminentment republicá. Aixi's fa obra positiva, y no canviant sovint de penaments.

Combat l'obra de l'actual Govern que no obstant dirse lliberal no ha fet res per la Llibertat. Compara la seva obra amb la del ministeri lliberal anglés. En brillants parrafades explica lo que ha fet aquell Govern en sentit progressiu: la derogació de l'odiosa llei escolar, l'intent de separació de l'Iglesia y de l'Estat al país de Gales, la llei de retirs per obrers, y finalment l'autonomía a Irlanda. Aquí, pel contrari, el Govern ha combatut sempre a les associacions obreres, posantse al costat dels capitalistes; en canvi a les associacions religioses les defensa tant com pot.

L'únic que hem conseguit d'aquest Govern, es que'l projecte de Mancomunitats fos aprovat en el Congrés, y això ha estat ocasió perque's vegés fins aont arriba la capacitat de certs lliberals, que combateren la llei de Mancomunitats no més per defensar l'integritat de la patria. Y aquests homes son els que hagueren de firmar el tractat de París! (Molt bé.)

Enrobustim la nostra acció, acabá dient, y tinguém fe en els nostres ideals, que aixi farém un partit model, capás de realitzar obra sana y positiva. (Gran ovació.)

A l'aixecarse'l senyor Ribera y Rovira, es acullit amb grans aplaudiments. Comensa per dir que arriba del C. N. R. de Gracia, ont s'ha tributat un homenatge a l'Ignasi Iglesias, a quí dedica elogis.

Exalta a continuació l'obra de l'Ateneu Pi y Margall, que no realitza solament obra política, si no que fa cultura y beneficencia, exercint una lloable acció en la barriada.

L'U. F. representa la part sana de l'element patriótic. Hem de portar els nostres ideals per tot Catalunya, y hem de fer que'n poguém recullir els fruits en profit de la nostra causa. Si nosaltres extenem la bandera de la veritable democracia y la fem onejar per damunt les multituts, no dubteu que aquestes vindrán amb nosaltres. (Grans aplaudiments.)

A l'aixecarse'l senyor Bastardas, es ovacionat durant molta estona.

Comensa felicitant a l'Ateneu per la seva obra social, política y cultural. Aixi's fa obra positiva, puig la base més ferma de la democracia, es la cultura.

Elogia que figurin en les parets els retrats d'aquells grans patricis Pi y Margall y Salmerón, a quí, amb aquest motiu, dedica grans lloanses. Examina l'obra del gran Pi, y diu que lo que alguns anys enrera tothom creia era una ilusió irrealitzable, avui tothom ho creu práctic y viable.

Estém passant per una aguda crisi. Recorda que fa dos anys se constituí l'Esquerra Catalana, y ja ens hem vist abandonats per aquells elements que no tenen més paraules que «unió», peró que en realitat no la senten.

Es ridícol dir que l'U. F. ha fracassat perqué no s'han guanyat les eleccions. Crec fermament que la nostra comunió no ha fracassat; els nostres representants a l'Ajuntament han complert, treballant y evitant negocis que s'han intentat fer. A la Diputació hem vist com en Roig y Armengol ha quedat sol defensant els nostres ideals; peró val més anar sol que mal acompanyat. (Aplausos.) Els nostres diputats a Corts s'han portat sempre dignament. Elogia la tasca den Corominas, en l'intervenció del procés Ferrer, y sobre tot sa gran obra en el debat del projecte de Mancomunitats, en la que evitá que'l projecte se transformés en arma favorable als conservadors. Aquest gran problema que avui s'ha plantejat, aquesta qüestió dels ferroviaris fa ja temps que en Corominas l'anunciá. Doncs, si els nostres elegits han complert, no es cap partit fracassat el nostre. Segurament si algú no ha complert, será dels que ara s'han separat. (Ovació).

A continuació fa ús de la paraula don Pere Corominas, que es ovacionat. En la vetllada d'avui, diu, hi regna un entusiasme tot diferent d'altres ocasions. Digna de lloansa es que avui els parlaments no hagin estat estridents. Avui, quan se us preguntí que heu sentit dels que us han dirigit la paraula, podreu ben dir: aquesta nit hem fet de catalans, amics. (Molt bé.) Aquesta sala austera ens ha donat un carácter diferent. Els que vinguin a apendre de lletra no hi respiraran pas una atmósfera malsana, sinó d'un ambient sá y fortificador.

Es d'aplaudir que vosaltres hagueu fet aquesta escola ,perqué actualment es difícil pera no dir impossible, sostenir aquests baluarts d'ensenyansa, doncs l'ensenyansa primaria costa molt cara, mes si aixó no es possible, al menys que aquestes criatures en rebin un aire benfactor. No poseu ninots, ni excés de cartells en les blanques parets d'aquesta sala, els alumnes que vegin sols la venerable cara de son professor. Les nacions que tenen magnífics palaus d'ensenyansa, poden tenirlos perqué allá l'obrer viu molt diferent d'aquí; aquí, si sortissin d'hermosos casals y els llensaven an aquestes fábriques en que tant se'ls explota, se'ls hi mataría l'ilusió per sempre més. Aquestes criatures que aquí venen a educarse, sabran que no estan abandonats en la terra; sabran aont s'ha de recórrer pera curar tots els mals que minen a la Societat. Explicántloshi aixó, de mica en mica, en fareu uns grans homes. Per aixó a l'entrar aquí el nostre cor s'alegrá tot.

Nosaltres, en totes les qüestions obreres hem pres una actitut. Dic aixó ara que s'está preparant un gran moviment ferroviari .Nosaltres sempre hem dit als treballadors: organiseuvos amb els vostres companys per les vostres qüestions. Nosaltres us enganyariem si us diguessim que amb la política s'arreglará la qüestió vostra. No obstant, us heu d'interessar per la política, heu de treballar per la vostra llibertat; peró si surt un polític que digui que ell pot arreglar la vostra actuació, us enganya.

Fixeuvos en lo succeit darrerament a La Havre, en l'Assamblea de la Confederació general de treballadors: aquests aprovaren la seva independencia dels partits polítics. Y aixó s'ha fet perqué'ls interessos polítics que anaven lligats amb els socials havien fet fracassar més d'una vegada un moviment obrer. Aquesta mateixa es la nostra opinió. Nosaltres diem als treballadors: Uniuvos, treballeu pera la vostra redempció; si us fan una injusticia veniu a nosaltres.

Nosaltres serem neutres, mes nosaltres sempre simpatisarem amb els que lluiten contra'ls que's reparteixen aquests dividendos crescuts, explotant iniquament als obrers. Nosaltres no'ns immiscuirem amb ells, mes si el Govern els atropella, encara que sigui en nom de l'ordre, ens posarem al costat dels ferroviaris. Jo proposo que s'envii un telegrama an en Canalejas pera manifestar que una gran part de poble está al costat dels obrers dels ferrocarrils. (Ovació.) Jo demano que aixequem l'acte manifestant nostra simpatía als esclaus del treball. (Grandiosa ovació.)

El senyor Gatuellas diu que s'enviará el telegrama (es el que ahir publicavem) immediatament. Felicita a la concorrencia y dona mercés als oradors per la seva assistencia. Acaba dient que's fa una capta a favor den Llobet, director d'«El Cor del Poble», que, com se sab, fou detingut. Se recaudá ,29'25 pessetes. Amb visques a la U. F. N. R. acabá l'acte

Botlletí del Treball

"La Publicidad,, contra'ls ferroviaris

O per manca d'habilitat dels redactors encarregats de l'informació o per ordes superiors, «La Publicidad» ve dedicantse a introduir entre'ls ferroviaris rezels, temors y suspicacies, que poden influir en les decisions y sobre tot en l'entusiasme dels vaguistes.

La prempsa barcelonina ha observat una conducta neutral o bé favorable als ferroviaris. Fins «La Veu», ha deixat d'encapsalar l'informació amb aquell desditxat títul: «Agitació estival.» Fins «El Correo Catalán», ha reconegut la justicia de les demandes dels ferroviaris y la seva correcció, tant accentuada, que ells mateixos han comensat a parlar d'un empaig de legalitat. «La Publicidad» obeint, sens dubte, a un altre imperatiu de sa seva conciencia republicana—com quan el Marroc, com quant el fusellament del mariner del «Numancia», com quan lo de Granollers—s'entreté en *insinuar que la vaga pot tenir influencies polítiques* y que en Ribalta, el leader ferroviari, y els seus companys de comissió, han seguit una conducta equívoca.

El nostre calificatiu será massa dur, pera la conducta de «La Publicidad». ¿Se vol encara més correcció, fins més humiltat, per part dels ferroviaris? ¿No callen davant de ella els periódics conservadors, fins els de mala baba? ¿No s'ho juguen tot els vaguistes en aquesta batalla? Doncs ¿a qué venen les insidies—mai com ara s'ha aplicat tant bé aquesta paraula, ja esdevinguda pel molt ús, ridícula—de «La Publicidad»?

Segueix la seva tradició «La Publicidad». Sortosament, dintre de la prempsa republicana, constitueix una excepció dolorosa, que nosaltres, ara que desde ahir torna a esser de l'Unió Federal, som els primers en lamentar.

No perdem la serenitat

A l'anunci de la provable o segura vaga dels carrilaires, el Govern pren grans precaucions. Ja ho diu el refrá: «governar...» Está bé, doncs, que'l Govern se previngui. La vida de tota una regió quedará en suspens amb la vaga dels carrilaires y els que están encarregats de vetllar pels interessos dels ciutadans han de complir el seu comés.

Peró entenem una cosa. An aquí tots els interessos son sagrats o haurien de serho y l'interés de l'obrer, en aquests casos, está en que sigui respectada la seva llibertat de vagar y de propagar la conveniencia de la vaga pacífica, entre'ls seus companys. Coartarli aquest dret es ferirlo en els seus interessos y deu amidarse a tothom amb la mateixa mesura: tant ciutadá es el que vesteix trajo blau com el que viu de les seves rendes.

Son poques les vagues en que la prempsa no s'hagi de fer eco d'algún atropell comés amb els vaguites sigui per unes causes o altres.

Moltes vegades, per no dir sempre, la justicia o les autoritats peguen garrotades de cec, pagant justos per pecadors amb el sol desitg de castigar delictes en els quals, ben esbrinat, ni menys hi tenen cap culpa els acusats directa ni indirectament.

Y no es aixó encara lo més greu, sinó que moltes vegades, al veure que una vaga dura y pren una importancia que pot causar alteracions d'ordre o perjudicis importants, s'agafa a tort y a dret, sense mirar prim, als capdills del moviment, encara que no se'ls pugui acusar de rés.

Aquest procedir, aquest «darse la manta a la cabeza», está exposat a molts perills y es una arbitrarietat que nosaltres els homes republicans y demócrates hem de condemnar rigurosament y sense reserves.

No son escrites les lleis? Doncs que ho siguin pera tothom. Y davant del conflicte, lamentant molt que vingui, pels mals que pot causar als interesos de Catalunya y dels mateixos obrers, recomanem a tothom molta calma y molta serenitat en l'hora d'obrar y en l'hora de jutjar els fets.

El conflicte dels ferroviaris

Un altre manifest de la Unió Ferroviaria.—Els de la secció del Nord.—L'Unió de vinyaters de Catalunya.—El Centre Autonomista de Dependents.—Uns telegrames.—Les companyies económiques.—A Sabadell.—La Dependencia mercantil.

L'Unió Ferroviaria ens envia'l següent manifest que publiquem íntegre:

«MANIFIESTO DE «LA UNION FERROVIARIA» A LA OPINION PUBLICA.—La parcialidad del Gobierno.—Ya lo sabíamos. La balanza de la justicia se inclina una vez más del lado del poderoso, del influyente, del adinerado, en perjuicio del pobre y del débil. No nos extraña, porque, lo repetimos, ya lo sabíamos. Pero a fin de que la pública opinión sepa a qué atenerse ante las estupendas manifestaciones de algunos prohombres del Gobierno y elevados funcionarios gubernamentales, manifestaciones abiertamente parciales, de tendencies abiertaménte insidiosas, y de finalidad descocadamente encaminada a desorientar a esa misma opinión pública, vamos a recoger algunas de ellas a fin de demostrar que, efectivamente, el Gobierno se muestra parcial, y se declara de parte de las Compañías en el pleito que con ellas estamos ventilando los empleados ferroviarios.

El Gobierno ha publicado últimamente una nota oficiosa en la que según él, se demuestra que los ferroviarios no tenemos razón en adoptar la actitud que hemos adoptado. Dice la tal nota que casi todas las peticiones que hemos presentado quedaban concedidas y las restantes no se nos denegaban quedando sólo suspensas, en espera de resolución de los Consejeros de Administración de las Compañías. Esto es falso, falso en toda la acepción de la palabra, con la agravante de que quien tal nota ha redactado conoce toda la [illegible] de su afirmación. Las compañías hasta ahora no han concedido ninguna de las peticiones que les tenemos formuladas. Han ofrecido, sí, implantar algunas de las mejoras que con carácter local y secundario hemos añadido a la lista de nuestras reclamaciones generales, de las que ni siquiera se dan por enteradas. Pero esto no nos satisface, no puede satisfacernos.

No quieren concedernos el aumento de sueldo de este sueldo irrisorio con el que es imposible vivir un individuo solo y con el que nosotros hemos de mantener esposa e hijos. No quieren disminuirnos las horas de trabajo, debiendo continuar indefinidamente estas jornadas de «dieciséis, dieciocho y veinte» horas de servicio, pasando «dos, tres, cuatro» o más días fuera de nuestra casa, descansando a intervalos irregulares, si descanso queremos llamar las paradas más o menos largas en alguna estación, comiendo más irregularmente todavía, con el tren en marcha, las más de las veces, si la voz «comer» queremos aplicar a la acción de ingerir deprisa e incómodamente los alimentos preparados en nuestra casa antes de la marcha. No quieren concedernos el escalafón, debiendo continuar indefinidamente sufriendo las injusticias y humillaciones de que somos víctimas a cada momento, postergándonos a cuantos paniaguados se presentan pertrechados de influencias y recomendaciones, viendo como la concesión de todas las prebendas la rigen sólo el favor o el nepotismo más desvergonzado. No quieren concedernos la regularidad de los ascensos, debiendo continuar esta inícua explotación por la que, empleados que cuentan por docenas los años de servicio, ganan «diez, once» o «doce» reales de jornal. No quieren, en fin, concedernos ninguna de las peticiones generales que hemos formulado; ni a mentarlas se atreven al hacer gala de les insignificancias que nos ofrecen. Es más; se burlan de nuestras demandas, como lo prueba el que a nuestra petición de un carnet para que podamos viajar gratuitamente, nos hayan ofrecido, ¡pásmate opinión pública! que podamos viajar en clase «inferior» a la que por categoría nos corresponda en trenes de composición ilimitada.

Y es el Gobierno el que patrocina y se encarga de difundir la especie de que, habiéndosenos otorgado las principales de nuestras reclamaciones, debemos desistir de nuestra actitud; es el Gobierno, cuya norma debería ser la imparcialidad, el que tan manifiestamente declina en favor de las Compañías la balanza de la justicia. ¡Aprende, pueblo, hasta dónde llega la democracia de algunos gobiernos que se llaman demócratas! ¡Aprended, obreros, lo que podéis esperar de las hipócritas protestas de rectitud e imparcialidad de los Gobiernos!

Pero aún hay más. Para desviar la opinión se afana el Gobierno en propalar que no hay unanimidad de criterio entre todos los ferroviarios. Pues bien; para demostrar lo contrario, haremos constar solamente que el acuerdo de la huelga se tomó por aclamación en la Asamblea General de la Unión Ferroviaria del Teatro Triunfo, lleno a rebosar, y se ratificó (por primera vez en España en cuestiones semejantes) por votación nominal en todas las líneas, en papeletas de votación individuales, bajo firma y rúbrica de cada empleado, sin que ni uno ni otro caso dejara de mostrarse la misma unanimidad, la misma enérgica decisión. ¿Se necessita mayor mentís a las insidiosas falsedades que se han propalado? Cabe mayor demostración de nuestra unanimidad?

Dice el Gobierno que a causa de la diversidad de criterios que reina entre los ferroviarios es seguro que la huelga se circunscribira a la Red Catalana. A esto no queremos contestar, lo veremos dentro de pocos días.

Y, en fin, el Gobierno termina sus manifestaciones diciendo que tiene ya tomadas sus medidas para el caso de que imponiéndose el criterio de los partidarios de la huelga al de los obreros sensatos llegue aquélla a estallar. ¿Qué significan estas palabras? Son una amenaza? Si no lo son, lo parecen. Pero sepa el Gobierno, sepa la opinión pública, que los ferroviarios no somos ni revolucionarios, ni conspiradores; que nó vamos a la huelga con vistas a la revolución, arrastrados por ningún elemento político; que no somos un puñado de idiotas ó de imbéciles que se dejan arrastrar por aventureros de ninguna especie. Teniendo suficiente organización para ir a la huelga por sorpresa, ni hemos pensado en ello siquiera, prefiriendo obrar con arreglo a las leyes, y al amparo de ellas; pero tampoco estamos dispuestos a sucumbir «por un empacho de legalidad». Cuide el Gobierno de no olvidar su misión, de no prestar su apoyo a ninguno de los contendientes, de limitarse al papel de juez de campo y fallar en justicia y verá como el conflicto se desarrolla y resuelve pacíficamente, sin la más leve alteración del orden. Tengan los gobernantes presente que toda la España obrera tiene fija la atención en esta contienda que servirá seguramente de lección para ulteriores luchas entre el Capital y el Trabajo. En manos del Gobierno está que los obreros militantes no saquemos la consecuencia de que la legalidad es incompatible con las reivindicaciones sociales.

Ya lo vé la opinión pública. Unidos, compactos, con una unidad de criterio y de procedimientos, nunca a tes de ahora vistos, vamos los obreros y empleados ferroviarios a la lucha contra nuestros explotadores. Pedimos más pan y menos explotación, más humanidad y menos humillaciones; y se nos ofrecen sólo «ridículas insignificancies» sin ningún beneficio para nuestros estómagos, sin ninguna garantía para nuestra dignidad.

«Opinión; medita, juzga y emite tu fallo.—LA COMISION.

***

Els ferroviaris de la secció del Nord, de Barcelona, també ens envien una alocució als seus companys que diu:

«Als companys del Nord:

Pera estalviar confusions que entre vosaltres existeixen, degudes a la campanya que ve fentse pera'l plantejament de la vaga en la Companyía del Nord, cas de que arribi la de la Secció Catalana M. S. A., la Comissió organitzadora de la Secció-Nord-Barcelona, d'acord amb lo aprovat en el Congrés de Ferroviaris y acatant les ordes del Comité Nacional y de la Federació Espanyola y creient interpretar el sentir genéral dé nostra Secció, en organització, fa públic pera vostre coneixement que, a pesar de veuré amb general simpatía el gran moviment que s'apropa, el seu criteri contrari a la vaga per no esser considerada reglamentaria per aquell Comité.

Aprofitant aquesta ocasió, fa una crida a tots en general pera que vinguin a engroixir les fileres de la nostra Secció.

Salud y consequencia societaria.

LA COMISSIO

***

Ha sigut enviat a l'Unió de Vinyaters de Catalunya, pel senyor Canalejas aquest telegrama:

«Presidente Consejo Ministros.—He recibido el telefonema, que a nombre de la respétable Unión de Viticultores de Cataluña, ha tenido a bien dirigirme. Como digo a los ilustres representantes de las Sociedadés económicas de Barcelona el Gobierno desea evitar la huelga a lo sumo obtener un aplazamiento y así lo ha gestionado, pero desgraciadamente, según los propios representantes de los ferroviarios, dijeron que se trata de un estado pasional y con los apasionadós no se discute fácilmente, es utilísima y por el gobierno muy agradecida la gestión que ustedes practican y con nuestra buena voluntad, con nuestro buen deseo, pueden contar siempre dispuestos a aceptar en lo que nuestros deberes consientan, sus indicaciones.»

***

La Comissió de delegats d'Associacions de Dependents «Pro Treball Intensiu» ha enviat al senyor director de la Companyía dels Ferrocarrils de M. a S. y a A., una atenta comunicació, en la que li manifesta que veuría amb molt gust que fos atesa la petició de la Secció d'Oficines d'aquella Companyía, endressada a aconseguir la reforma de les hores de treball, implantant en les mateixes l'intensiu.

***

Al regresar ans d'anit de Port-Bou aont aná de servei, ens digué'l president de la Unió ferroviaria senyor Ribalta, que havia dirigit a mitgdía desde aquella estació els següents telegrames:

«Al director de la Compañía de Madrid a Zaragoza y a Alicante.—Respetuosamente tengo honor manifestar vuesencia que personal Red Catalana calmará excitación, ansias mejora, si se dignase acceder tres pretensionés: Recibir promesa mejorarán sueldos; mejorarán retiros; declararán inamovilidad agentes, sin entrar detalles incumbencia Consejo administrativo.

Anhelos nuestros trabajar paz armonía.—P. Ribalta».

«Al presidente del Consejo. — Llegado Portbou enteróme telegramas su excelencia contestando alcalde, comercio, agentes aduanas. Protesto suposición alterar orden y perturbación nacional.

Reitero proposición transacción tres promesas sin entrar detalles incumbencia Consejo administración. Mejora sueldos, mejora retiro, declarar inamovilidad agentes. Siempre respetuoso, Ribalta.»

El dirigit an el president del Consell no havía tingut encara contestació. En canvi sembla que'l senyor Maristany contestá al que li fou dirigit amb un altre, aconsellant als obrers que aplassin la vaga y dientlos que les companyíes resoldríen avint sobre les peticions mínimes per aquells formulades.

***

El senyor Sedó estigué ahir al Govern civil pera donar compte al senyor Portela dels telegrames creuats entre'l Govern y lés societats económiques barceloneses, amb motiu de l'actual conflicte ferroviari.

***

L'arcalde de Sabadell comunicá al governador que anit, s'havien de reunir els obrers ferroviaris de dita ciutat amb el mateix objecte amb que ho feren els de Barcelona.

***

L'Associació de la Dependencia Mercantil, Arcs, 3, pral., convoca a tots els socis a la reunió general extraordinaria que tindrá lloc avui, dilluns, a les 10 de la nit, pera discutir el Pressupost extraordinari y la conveniencia d'ampliar l'article [illegible] del reglament.

L'arribada dels mallorquins

Ahir, a dos quarts de nou del matí, arribá a la nostra ciutat a bordo del «Miramar» l'anunciada expedició de mallorquins organitzada per «La Protectora» de Palma. El nombre d'excursionistes ascendeix a uns 900; junt amb ells venía una comissió de tres regidors de l'Ajuntament de Palma presidida per l'arcalde don Antoni Pou, aquests regidors són: el comte d'Olocau y els senyors Giménez y Vilallonga; també'ls acompanyava la Junta Directiva de la Societat organitzadora de l'expedició, amb el seu president don Antoni Alcover, l'entitat choral «La Protectora» y la banda de la Casa de la Misericordia amb el seu director senyor Moya.

A rebre als excursionistes hi acudí una gran gentada; en nom del nostre Ajuntament hi assistí una comissió de regidors y l'arcalde senyor Sostres; també hi havía tota la colonia mallorquina y nodrides representacions dels centres Ivissenc y Mallorquí, un representant del senyor Weyler y el quefe de la guarda urbana senyor Ribé.

Immediatament d'haver desembarcat y després de canviar les salutacions se traslladaren a Ca la Ciutat ont el senyor Sostres els hi doná la benvinguda, contestantli amb paraules de remerciament y plenes d'afectuositat l'arcalde de Palma; parlá després el president de «La Protectora», qui tingué frases d'agraiment per la bona rebuda que se'ls hi havía dispensat.

Acabada la visita, se traslladaren al Govern civil a saludar al senyor Portela y després complimentaren al capitá general.

A les deu del matí feren una visita al Centre Mallorquí, ont el president els oferí la casa, regalant una corbata a la senyerá de l'entitat choral «La Protectora».

A les onze visitaren el Palau de la Música Catalana, essent rebuts per l'arcalde de Barcelona y comissió de regidors, Junta Directiva y director de l'Orfeó Catalá y un grupu d'orfeonistes. Donada la forma precipitada en que's tingué de fer la visita, s'acordá que avui, de tres a quatre, se repetiría, acompanyant als visitants el chor «La Protectora».

La tarde d'ahir la dedicaren els mallorquins a visitar la ciutat, admirant les belleses que enclou y la grandiositat de les nostres vies y passeigs.

A les deu de la nit celebraren una vetllada al Centre Mallorquí, que's vegé nodridament concorregut de families de la colonia resident a Barcelona y demés convidats.

El programa de la festa aná a cárreg de la Banda de la Casa de la Misericordia de Palma y de l'esmentada entitat choral palmesana.

Pera avui está anunciat el següent programa:

A les deu del matí, visita als museus y parc.

A les tres de la tarde, excursió a Vallvidrera y Tibidabo. A les cinc, sessió especial al Cine Doré. A les deu del vespre, festa al Saturn Parc.

A les dotze, embarc al «Miramar».

Desde les nostres planes donem la benvinguda als excursionistes y els hi desitgem que l'estada a la nostra ciutat els hi sigui forsa agradable y satisfactoria.

Assamblea Nacionalista de Tarragona

Viatge marítim popular a Tarragona pera el dia de l'Assamblea, diumenge 6 d'octubre propvinent.

La sortida's fará del port de Barcelona de bon dematí del diumenge, pera tornar el mateix dia a la nit.

El preu total del passatge, (anar y tornar), será de quatre pessetes, o sigui poc més de la meitat de lo que val per ferro-carril.

Segueix oberta la SUSCRIPCIO PREVIA pera'l segón vapor, tota vegada que'l primer, («Ciutat de Sóller»), está ja complert, a la Secretaría de l'Unió Catalanista, Nou de la Rambla, 4, primer, Barcelona (feiners de 7 a 10 nit y festius de 11 a 1 matí.)

També s'admeten inscripcions a la Secretaría del C. N. R. del carrer de Pelai tots els dies de 10 a 12 matí y de 3 tarde a 12 de la vetlla, y el C. A. de D. del C. y de l'I., (Comtal, 35,) de 11 a 1 del matí, de 3 a 4 tarde y de 10 a 12 nit.

Al C. N. R. de Gracia

Dissabte passat en aquesta Societat se feu una funció d'homenatge al genial Ignasi Iglesias, destinantse'l producte de la recaudació a ajudar en la trista situació en que's troba'l company Llobet, director d'«El Cor del Poble», que fou detingut fa pocs dies y continúa empresonat.

La concorrencia fou molt nombrosa y distingida, abundant les senyoretes.

El nostre amic senyor Ribera y Rovira, llegí un discurs, en que estudiá a l'homenatjat com a home, com a poeta y com a dramaturg, elogiantlo fortament en tots aquests aspectes.

L'hermós discurs fou molt aplaudit.

Seguidament el grupu teatral interpretá «La Mare Eterna» amb un molt bon acert y recullint molts aplaudiments.

Mentres se representava la funció, arribá l'Ignasi Iglesias, que fou ovacionat y saludat amb la major efusió pels concorrents.

L'homenatge, tan senzill com volgueu, fou plé d'espontanía adhesió al gran poeta-dramaturg.

El treball del senyor Ribera fou objecte de moltes lloanses, per lo ben documentat y profón que resultá.

Teatres y Concerts

APOLO

El dissabte tingué lloc la funció inaugural de la temporada, representantse la magistral obra den Marquina, «Doña María la Brava», la companyía que dirigeixen en Miquel Rojas y l'Emili Perelló.

L'obra fou interpretada molt encertadament per tots els artistes que hi prengueren part, sobressurtint l'acurat treball de la senyora Pujol, qui va tenir moments felicíssims y d'una gran intensitat dramática.

El públic aplaudí sorollosament tots els finals d'acte y a l'acabament de l'obra feu aixecar el teló repetides vegades.

Com a fi de festa s'estrená una aixerida comedieta den Ramos Martín, titulada «El sexo débil», que mantingué constantment l'hilaritat dels espectadors per les seves graciosíssimes situacions cómiques y l'excelent interpretació que hi donaren les senyores Guitart y Bayona y el senyor Sierra.

Al Centre Autonomista Republicá del Distrite X.

Amb motiu de celebrarshi el dissapte passat, una vetllada commemorativa del 11 de setembre de 1714, s'aplegá an aquest centre d'aquella barriada, bon número de ciutadans amb llurs families, desitjoses d'oir per boca dels oradors, les gestes d'aquells martres que vessaren llur sang en defensa de la Patria.

Llegiren poesies patriótiques, els socis senyors Torner, Massana y Mclist.

Per «Renaixement» hi parlá en Casas Briz. Fa notar que'l 11 de setembre, no ha d'esser diada de plors, si de conort. D'aquesta data, n'hem de treurer les ensenyances profitoses que'ns ofereix; aquells catalans moriren per la llibertat; estarien disposats avui també a morirhi?

No podém estarhi disposats, quan encara hi han catalans que contemplen impasibles la desmoralització del nostre poble, les costums que'ns han arribat desgraciadament de un altre, tant populars com vulgueu a allá, peró aquí denigren y embruteixen, y per aixó l'Unió Catalanista al dirigirse al poble li demana tota l'autoritat necessaria pera ferse digne com a tal, de que catalanisme sigui sinónim d'honrat.

Roig y Pruna.—L'U. F. N. R, siguent eminentment nacionalista, no pot faltar a actes en que de nacionalisme's tracta.

Si Felip V no hagués topat amb una rassa de mascles com la Catalana, no hauria tingut necessitat de la cooperació de cap altre estat poderós.

Aquells catalans ja'ns llegaren que quant la patria ho demana, no hi han blancs ni negres, tots davant d'ella som catalans; som fills d'una mare que anguniosa crida als que generosament ha criat.

Peró aquell déspota monarca, malgrat pretendrer aniquilar nostra rassa amb sos procediments indignes, ara tancant les universitats catalanes, ara anulant la nostra llengua, tingué l'ignominiosa covardía de fer desapareixer el popular barri de la Ribera, per construirhi com a menassa constant, aquella maleída Ciutadela, qual historia ens fa enrogir de vergonya.

Mes no pogué, no, matar l'ánima de Catalunya. Aquesta, malgrat les punyalades, no perdé la vitalitat. Y com pogué crear a Ausias March y Ramón Llull, pot referse de la «debacle» y preparar l'actual renaixensa.

Y avui que ha tornat a pendrer cos aquell esperit d'abans den Felip, adeqüat a les modernes civilisacions, tenim de proclamar que'l poble que té llengua ben seva, no pot admetrer de cap manera que ni imposin d'altres, car amb ella, s'ha fet la rica literatura catalana, creant als Verdaguers, Guimerás y Maragalls, donant proba plena de que la llengua que té aquests genis, pot anar agermanada de la llengua més perfecta del món.

E. Vila.—Es un parlament concís, empró curull d'argumentació y de sá nacionalisme, el que fa l'Enric Vila.

Fa notar la diferencia dels concellers de abans, dels d'ara; aquells—diu—sacrificaven llurs cabals y vides per la Ciutat, aquests sacrifiquen la ciutat per llurs butxaques, y aixó té de succehir, mentres no tinguém cabal judici del nostre deure.

El nacionalisme en sí, es avensat y revolucionari, per aixó veuréu que's defensat pels homes més progressius. A Anglaterra'ls nacionalistes irlandesos, son defensats pels lliberals y socialistes anglesos. A Alemanya els socialistes defensan als nacionalistes de l'Alsacia-Lorena, y successivament veureu que'l nacionalisme sempre ha estat y es, defensat pels avensats, per esser aquell l'ideal dé l'avenir. No pot, a menys de fer traició a llurs ideals d'emancipació, cap home progressiu, combatre el nacionalisma. Bona proba ne tenim amb l'últim congrés socialista, qui declarava reconeixer com a entitat natural a les nacionalitats.

Y concretantse al nacionalisme catalá, digué que mai han sigut nacionalistes aquells que solament tinguentho als llabis s'alíen amb dinástics mauristes, com tampoc ho son els qui reduits, com débils femelles, s'escolten la sirena de Madrid, y amb el nom de reformistes passar a un camp oposat. Aquests ni nacionalistes ni avensats han estat mai. O amb Catalunya o contra Catalunya: desertant del nacionalisme ambdós son igual enemics.

Finalisa la vetllada amb un curt parlament de remerciament pel president de l'entitat senyor Solá.

INFORMACIO DE BARCELONA

Aquesta nit tindrá lloc a l'U. F. N. R. del Districte II (Baix de Sant Pere, 38, principal) el tercer dels cinc balls de festa major, organitzats per la Secció Recreativa de dita entitat y el qual va dedicat al Comité d'Acció de Centres barcelonins d'Unió F. N. R. «La Jova Catalunya».

Tenim noticia de que són molts els socis de les entitats que integren el referit Comité que's proposen assistirhi en companyía de les seves families.

S'obsequiará a les senyoretes amb magnífics presents, alguns dels quals estaran exposats tot el día d'avui en els aparadors del conegut establiment «La Cotilla Catalana» (Baix de Sant Pere, 44).

La Junta de les Escoles del Gremi de Manyans y Ferrers de Barcelona posa en coneixement dels aprenents de dit ram que'l día primer d'octubre s'obriran les classes de dibuix.

Tots els que desitgin concórrer a dites classes podran passar per la Secretaría de l'entitat tots els dies feiners, de set a nou de la vetlla (Arc de Sant Ramon, 6, principal).

—Fumeu Hispania (series guerra Melilla).

Don Jaume Petit Ros, president honorari de la Societat de Socors mutus entre'ls sordsmuts d'ambdós sexes de Catalunya, domiciliada a l'Institut Catalá de Sordsmuts, carrer den Fortuny, 9, principal, ha solicitat del ministeri d'Instrucció Pública y Belles Arts, l'aparell Valls-Gil regenerador de l'oid dels individus que essent sords conservan algun reste de la facultat auditiva, pera aplicarlo als membres de dita Societat que puguin aprofitarse de les bondats de l'aparell esmentat, havent contestat el ministre que tindrá en compte la petició y desseguida que sigui publicada la Memoria alusiva a dit aparell, seran facilitats tant aquella com l'indicat aparell a tant filantrópica obra.

La secció d'esbarjo del C. N. R. del Districte VII, Rosal, 31, primer, ha organitzat pera demá, 24 del corrent, festivitat de la Mercé, un lluit y extraordinari ball d'orquesta, amb motiu de l'inauguració d'aquesta secció, estant la sala artísticament adornada.

L'Associació Protectora de l'Ensenyansa Catalana ha dirigit als mestres y centres d'ensenyansa les bases amb que's regirá el concurs d'Historia de Catalunya organitzat

per aquesta entitat pera nois y noies, que's celebrará el vinent mes de jener, concedint premis en diners als concursants que'n resultin guanyadors.

Les senyores y senyors professors que no haguessin rebut les referides bases, poden dirigirse al carrer del Comte de l'Assalt, 4, principal, que se les hi entregaran.

L'empresa del teatre de Novetats ha pogut conseguir que'l popular Max Linder aplassi els molts compromisos que té amb altres empreses de diverses capitals d'Espanya, donant cinc representacions més al referit coliseu.

Programa que executará la Banda «Eslava» en el cim del Tibidabo, demá, 24 del corrent, a la tarde:

«Los arrastraos», pas doble, Chueca.
«Quand l'amour refleurit», vals-boston, Cremieux.
«Offelia», simfonía, J. Escalas.
«Voluptuosidad», americana, Esteve.
«El príncipe Casto», schotisch, Valverde.
«El coronel de los hulanos», pas doble, Guillermo.

L'Escola Choral Martinenca celebrará el seu primer concert vocal y instrumental el día 24 del corrent, a les quatre de la tarde, a benefici de la senyera, per l'Orfeó de dita entitat.

La direcció de la massa choral anirá a cárreg del seu professor don Ferran Elías, secundat per la professora senyoreta María Blanch.

Hi haurá safata, presidida per elegants senyoretes que s'han ofert galantment.

La comissió de festetjos del carrer de Guillem Tell (Sant Gervasi), veient l'inseguretat del temps, ha acordat celebrar avui dilluns, revetlla de la Mercé, el gran ball d'orquesta que estava anunciat pera'l dissabte, com a darrer día de festa major de la barriada.

En aquest ball s'obsequiará a les senyoretes y senyors que han pres part en els treballs de l'adornament del carrer.

Successos

AGRESSIÓ

Josep Cupull Simó, se presentá a casa den Josep Rull Prats, pera reclamarli unes maletes que aquest, sense esser sevés ténía én el seu poder, desde'l dia 4 de l'actual, segons manifestació del primer.

En Rull, en lloc d'entregar lo que se li demanava, agredí amb una eina an en Cupull, ferintlo lleument en el cap.

L'agredit fou auxiliat a la Casa de Socors de la Ronda de Sant Pere.

BARALLA

En el carrer del Planeta, se barallaren Josep Civit Estruch, de 21 anys, y Joan Centellas Mauri, de 19. Aquest, amb una clau causá una ferida a la cara del primer.

Després d'auxiliat en el Dispensari de Gracia, passá a son domicili.

CAIGUDA

Pilar Fabregat Andreu, de nou anys, va caure desde'l terrat de la casa núm. 381, del carrer de Sans, a l'acera, fracturantse la cama dreta y sofrint contusions y conmoció cerebral, de pronóstic greu.

Fou curada en el Dispensari d'Hostafrancs y conduida després a l'Hospital Clínic.

Informació telegràfica

PER TELEFON Y TELEGRAF

Madrid, 22, de 10 matí a 9 nit

Sobre la emigració

Madrid, 22.—En el ministeri de Foment han facilitat la següent nota oficiosa sobre l'emigració:

Les noticies que sobre emigració publica a diari la prempsa baix epígrafs tan alarmants com el d'«España se despuebla», «La desbandada» y altres igualment sugestius, si bé tenen el fonament de fets exactes que justifiquen les queixes y advertencies que's formulen, contrasten amb les que respecte a treball arriben també al ministeri de Foment y se presten a reflexió y estudi per part dels que noblement s'interessen pel bé d'Espanya.

Poden citarse algunes provincies a Catalunya aont el renaixement de la vida industrial es molt superior a lo que podía esperarse, segons afirmen persones conexedores del país y autoritats ben informades.

Per totes parts falten brassos; recentment no s'en trobaven pera obres d'importancia; en l'estany de Foix han pujat un ral a tots els operaris pera que no s'en vagin; en les obres d'una gran companyía d'electricitat també han pujat dos o tres rals als operaris; molts telers están parats per no haverhi brassos pera ells; s'amplíen les fábriques y s'en obren d'altres y l'edificació a Barcelona creix en proporcions desconegudes.

Era d'esperar que al tenir noticia de que en la regió citada's podía trobar treball, hi acudissin els més necessitats que sens dubte deuen serho'ls que emigren a terres extranyes, peró desgraciadament no ha sigut així.

Ho expliquen molt justificadament els paragrafs d'una carta escrita en la capital de la provincia d'Almería, y que diu:

«Ja en altra ocasió vaig rebre carta de vosté en el mateix sentit y per més gestions que he fet pera veure si volíen anar obrers a Barcelona, ningú ha volgut prestarshi, preferint emigrar a l'Argentina amb l'afany de lucre.»

En la provincia d'Almería l'emigració no es sols per necessitat, sinó la major part per negoci, perque's ve observant que pagesos que tenen en eines deu o dotze mil pessetes, les realitzen y amb aquest capital s'en van a Buenos Aires per creure que poden allí lucrar molt.

Amb aquestes indicacions tenen enllás les denuncies d'alguns inspectors d'emigració que senyalen els treballs d'hábils agents que logren aumentar el contingent de l'emigració; peró tema es aquest que requereix molt ampli desenrotllo y mides més severes de les que fins ara s'han aplicat, y com resum de tots aquests datos be pot afirmarse que una part dels mals que'l perill de l'emigració en Espanya, se podría moderar si s'aprofitessin els recursos que en distintes regions hi ha pera conseguirho, obra pera la qual pot prestar utilíssims serveis la prempsa amb les seves orientacions y noticies.

Els mestres y'l sindicalisme

La comissió organitzadora de l'Associació general de mestres, ha dirigit a tots els mestres d'Espanya un manifest del qual son els paragrafs següents:

«Els miserables sous que pateix el mestre no li consenten independencia moral, no li permeten realitzar tasca fructífera y ha de plegarse a tota imposició.»

Després d'aconsellar l'unió de tots, sense distinció d'idees ni matisos polítics, diu:

Aném a la Casa del Poble y a l'Unió general de treballadors, perqué del poble som y per éll y pera éll treballem; perque germans nostres d'origen y professió, ells ens han ensenyat que amb la solidaritat, amb son propi esforç, sense confiar sa redempció a poderoses valideses, sinó a sa bona voluntat y unió, han lograt positives millores.

Encara que aquesta Associació se forma amb la base dels mestres de primera ensenyansa, poden pertányer an ella, ademés dels mestres públics y privats, els alumnes d'Escoles Normals y els professors titulats de qualsevol grau d'ensenyansa y catedrátics.

Qui desitgi esser soci y no vulgui que se'l conegui, que ho indiqui al demanar l'inscripció, perqué se'l designará amb el «soci número tants».

«El Mundo» tractant d'aquest assumpte diu:

No'ns sembla que'l Govern hagi de creuarse de brassos davant del maridatge escolar societari-socialista, ja que tant tristos fruits pot ocasionar.

Recorda que'l senyor Canalejas en aquell discurs del banquet d'Instrucció va oferir adoptar actituts enérgiques contra aquells que enllucernats fessin de la cátedra centre de difusió d'idees antipatriótiques.

Governar es prevenir, Sr. Canalejas y prevenir Sr. Alba, val més que tenir que castigar. Ara es ocasió de mostrarse previngut.

Si la intrusió societaria en el magisteri passa inadvertida, si's reputa lícita, aviat, molt aviat anirán a la Casa del Poble els demés funcionaris de l'Estat y les consequencies serán terribles.

Lo que diu la prempsa

"El País"

Titula l'article editorial «Trama contra Portugal». Diu que'l darrer intent dels monárquics portugueses ha sigut protegit pel rei de Baviera, y que en aquest regne s'urdí el complot realista de l'ex-rei don Manuel.

Considera que l'element contrari a la República portuguesa es el clericalisme internacional.

Elogia «El País» als sacerdots portugueses pensionats pel Govern portugués, que no's conformen amb la prohibició del Vaticá de rebre pensions.

El senyor Canalejas.—La qüestió dels ferroviaris.—Bones impresions

El senyor Canalejas estigué a Palau a les deu, despatxant amb el rei durant una hora.

Al sortir digué als periodistes que havía donat compte al monarca de tots els assumptes, especialment de la qüestió dels ferroviaris.

Afegeix que havía rebut un telegrama del ferroviari Ribalta en el que li prega que'l Govern s'interessi a fi de que la Companyía concedeixi les tres peticions principals.

Se conformen amb que la Companyía fassi una promesa formal d'atendre a les peticions d'aument de sou, concessió de retirs y oferir l'inamovilitat.

El telegrama — ha dit el senyor Canalejas — es molt extens y del text se'n dedueix el desitg d'evitar la vaga, desencoratjats potser per la falta de solidaritat.

An aquest telegrama el senyor Canalejas ha contestat amb un altre en el que diu que'l Govern no ha deixat de preocuparse en l'assumpte dels ferroviaris desde que hi intervingué y que s'ha interessat desde'l primer moment, peró que tingué de desentendres de les negociacions davant l'intransigencia dels comissionats catalans.

Me sembla just — afegí — que desitgin el millorament, peró el Govern res pot fer desde'l moment que'ls ferroviaris exigen una resolució a plas fixe, a peticions tant trascendentals, que necessiten un detingut estudi per part de les empreses.

Espero de la cordura y sensatesa dels ferroviaris que deposaran llur actitut, puig exercint presió no era possible fer res.

El senyor Canalejas té bones impressions, puig creu que al fi s'imposará el bon sentit y desistiran d'anar a la vaga y sense apremis podran les companyies estudiar y resoldre sobre les tres peticions objecte de l'amenassa dels ferroviaris.

Acabá dientnos el quefe del Govern que'ls ferroviaris catalans s'han dirigit també a la companyía de M. Z. A. en el mateix sentit.

Desde Palau marxá el senyor Canalejas al ministeri de la Governació pera veure al senyor Barroso y donarli compte del telegrama den Ribalta y de la contestació que havía donat.

Els senyors Canalejas y Barroso canviaren impressions y elogiaren l'actitut en que, segons sembla, se presenten els ferroviaris, treient la consequencia de que desistiran de la vaga.

Madrid, 23 de 1 a 3 matinada

La qüestió dels ferroviaris. - Rumor

Circula el rumor de que'ls ferroviaris catalans han acordat aplassar la vaga, accedint als desitjos del Comité Central de la Unió Ferroviaria.

Altres atribueixen l'aplassament al temor de que'ls maquinistes no poguessin secundar el paro, per exigirlos la llei que ho anunciin amb 15 dies d'anticipació.

Canalejas y las festas de Cádiz

El president del Consell parlá amb el rei de les festes del centenari de les Corts de Cádiz.

Bromejant ha dit el senyor Canalejas que será tanta l'afluencia de forasters an aquella ciutat que será precís l'establiment de campaments.

L'Unió Interparlamentaria

Segons noves rebudes s'inaugurá a Ginebra la setena conferencia de l'Unió interparlamentaria, a la que hi han concorregut 250 senadors y diputats, de dotze Parlaments.

Se reuní la comissió especial que estudiará el projecte de neutralització d'estrets y canals en cas de guerra.

Presentaren proposicions els representants d'Alemanya, Russia, Turquía, Noruega, Japó y Espanya.

S'acordá que'l comte de Peñagarcía, representant de Portugal, redacti un projecte de tractat que's sotmetrá als Governs de tots els paisos.

El delegat belga presentá una moció pera que's prohibeixin en la guerra els sistemes d'aviació.

S'acordá que les properes conferencies se celebrin a La Haya y Copenhague.

El representant d'Espanya senyor Vincenti exposá que quan se firmi el tractat franco-espanyol Espanya convocará una conferencia a Madrid y que Espanya será al Marroc un poble civilisador obrint aquell país al comers internacional.

Els metalúrgics

Els obrers metallúrgics han celebrat avui un míting en el teatre Barbieri. L'acte ha estat molt concorregut.

Enraonaren els companys Gacio Sánchez, Doñoro y Marcos Maero, aconsellant persistir en la vaga. Els oradors atacaren als patrons y als círcols obrers católics, que facilitaren esquirols.

Se notava poca animació entre la majoría. Al final hi hagué alguns vives a la vaga, do-
En el míting no han ocorregut incidents.
dels vaguistes.
nats sense entusiasme.

Sobre les Mancomunitat

Un periódic de la nit diu que en la darrera entrevista que celebraren en Canalejas y Moret, aquest exposá al quefe del Govern la seva actitut respecte a les Mancomunitats, y que'l senyor Canalejas se mostrá molt satisfet del resultat.

En canvi, el senyor Montero Ríos, no sols insisteix en dimitir el cárreg de president del Senat, en quan quedi definitivament aprovat en el Congrés el projecte de Mancomunitats, sinó que ha posat el veto a un candidat pera reemplassarlo en dit cárreg, per entendre que donaría ocasió a que la maledicencia suposés que la seva dimissió obeía a un engany. Se creu que aludia ad seu gendre senyor García Prieto.
tero Ríos el candidat pera la presidencia del
Tampoc accepten els amics del senyor Mon-
Senat que patrocina'l comte de Romanones, que se creu sigui el senyor Navarro Reverter.

Abans de resoldre sobre'l particular el senyor Canalejas consultará amb el rei.

DARRERA HORA

El conflicte dels ferroviaris

Després d'una llarga discussió s'acorda, en l'assamblea celebrada anit, donar un vot de confiansa a la Directiva pera acordar lo que procedeix respecte la vaga.

A la vaga. - Telegrama al senyor Maristany

El local que l'Unió Ferroviaria té al carrer de Moncada, pogues vegades s'ha vist tan plé com va veures anit.

La sala d'actes plena a vessar. Les dependencies, contigues igualment. Per l'escenari no s'hi podia moure ningú., Una calor asfixiant no deixava respirar.

L'objecte de la reunió era escoltar les explicacions que donarien els delegats que foren a Madrid—senyors Ribalta, Solanes, Ripoll, Riera, Pi y Nougués—y pendre acords respecte la conveniencia de la vaga, ja que el terme concedit a les companyies, pera contestar a les peticions dels obrers, fineix demá, dimars.

A les 10 y 7 minuts el company Ribalta que ocupa la presidencia declara oberta la sessió. Al costat del president s'hi veuen el delegat de l'autoritat, el membre de la Directiva senyor Ortiz y el senyor Ullod que actúa de secretari.

En Ribalta manifesta que se li ha dit que entre'ls reunits hi han elements extranys, lo qual ho denuncia als companys pera que sápiguen a qué atendres. Seguidament cedeix la paraula al company Solanes pera que dongui compte en nom de la comissió de les gestions realitzades a Madrid.

Diu en Solanes que a Madrid hi anaren en busca de concordia. Que allí'ls reberen fredament si bé'ls companys Cordonillo, González y Loza, del Comité federal se'ls oferiren; oferiment que ells varen rebutjar perque volíen que tot el moviment fos obra de la Secció Catalana. El ministre'ls rebé afectuosament, amb bons propósits d'apoiarnos, segons els manifestá. Li exposaren els motius del viatge y quedaren pera una altra reunió. Aquesta's celebrá dos dies després, haventhi presents el director General senyor Zorita y l'enginyer quefe de la Secció de ferrocarrils senyor Moroles. En aquesta reunió's discutiren les bases de carácter local, traient els reunits l'impressió de que les companyies no concedeixen rès. Al parlar de les de carácter general, els comissionats tragueren la dolorosa impressió de que no hi havía pas ánim de compláurels, ja que'ls contestaren que no podíen respóndrels fins que'l Consell d'Administració de la Companyía pogués deliberar tals peticions. Y al dir nosaltres — diu en Solanes — que per aquest viatge no'ns hauríem mogut de Barcelona, el ministre'ns contestá dientnos que podíem considerarnos triomfadors aconseguint que'ls consellers estudiessin lo que demanavem.

Quan els companys Barrio y Cordonillo'ls visitaren demanantlos que deposessin l'actitut els contestaren que ho faríen si la Companyía no hagués respost a ses peticions, amb un aument de servei.

Acudiren a la reunió del Consell federal. Ens reberen—diu—afablement, molt dolsos, molt suaus, com son aquella gent de Madrid, encara que tinguin els propósits ben diferents de la paraula. Els feren allí les mateixes observacions, a les quals amb la rudesa que caracteritza a nostra rassa, diu, contestárem que no podíem aconsellar la deposició de l'actitut adoptada, si no veníen les concessions que's demanaven.

Se publicá, per simular una avinensa, aquella nota oficiosa, en la qual ells aconsellen als companys de les Seccions llindants amb la nostra, que no vinguin a ocupar els nostres llocs, y nosaltres us aconsellém a vosaltres, que localitzeu el moviment a la Secció Catalana.

Relatá després la visita al president del Consell de Ministres, al ministre de la Governació y al director de la Companyía, de les quals rès se'n tragué.

Després de concedida la prórroga que us várem demanar de 24 hores, tornarem a visitar al ministre de la Governació, al qual li repetírem les tres demandes principals amb les quals, per la transacció, els ferroviaris se contentaven. Y son: aument d'un 30 per 100 dels jornals en aquells que'l tinguin inferior a 100 pessetes mensuals, seguint després l'aument en progressió inversa per l'escala dels sous superiors; inamobilitat del personal, y millorament de les pensions de retir.

Concedit això per la Companyía sancionantho'l Govern, el conflicte s'acabava. Ara, doncs, el conflicte queda en peu. Tot per manca de voluntat de la Companyía y d'energía del Govern.

Per si arriba'l moment de la vaga hi ha d'haver molta disciplina y coessió, molta serenitat y energía, que si així ens comportém, acaba dient, no hi ha poder a la terra que pugui véncens. (Grans aplaudiments.)

El president: S'aproven les gestions realitzades a Madrid?

—Sí—crida la gentada.

A preguntes del president de si hi havía algú de la línia del Nord que volgués informar a l'Assamblea de l'estat d'opinió en aquella línia, feu us de la paraula'l company Biosca, qui digué que l'immensa majoría están conformes amb el moviment. En Serra digué lo mateix afegint que per dignitat s'havía d'apoiar la vaga. A Madrid—digué—volen que fracassem perqué ara s'obrirá'l Parlament y amb una llei destruirán les nostres associacions (rumors y aplaudiments). Acaba demanant que's nomeni una comissió pera anar a veure al subquefe del tráfic que's troba a Barcelona, pera formularli peticions idéntiques a les dels obrers del M. S. A., donant a la companyía un terme de 48 hores pera contestalshi, anant de lo contrari, a la vaga.

En Farigola, dels tallers de tracció sosté que'ls obrers dels mateixos acudirán a la vaga. En Vidal se mostra decidit de la vaga, dient que s'ha de respondre així a la coacció de la companyía.

En Serra demana que's llegeixi el telégrama que's diu s'ha rebut del director del M. S. A., contestantli que ja's fará en moment oportú.

Parla en pro de la vaga'l company Navazo.

En Ribalta, president, llegeix uns telegrames que desde Port-Bou dirigí als senyors Canalejas y Maristany y que ja publiquém en altre lloc d'aquest número.

Seguidament se llegeixen les contestacions que diuen així:

El del Sr. Canalejas

«Algunos señores que pretenden discretos conmigo dándome lecciones que no necesito, no puedo contestarles. A V. que se conduce en otra forma, le contesto que no será mi propósito pero lo único que por los caminos emprendidos va a conseguirse, es obligar al poder público a defender los altos intereses de la sociedad que se perturbén con una huelga injusta contra la cual se levanta la masa de la opinión del país, y formulen sus protestas al gobierno elementos sociales pertenecientes a partidos políticos. Desde el principio la Sección Catalana o los que la representan, se han obstinado en fijar plazos apremiantes, angustiosos y hasta en diecisiete de este mes a reunión pública se dijo que si no se aceptaba no quería nada. Las compañías insisten en reiterar su buen deseo, el gobierno ha gestionado, gestiona y gestionará cuanto esté a su alcance para mejorar situación actual. Reitero de los empleados y aumento jornales, pero por métodos jurídicos con temperamentos de tolerancia y con el tiempo indispensable para estudio y deliberación por parte de las compañías, como esos temperamentos no son los de los huelguistas, el Gobierno muy a disgusto suyo adoptará las resoluciones que le imponen su deber con arreglo a las leyes. Agradezco las frases de consideración con que termina su telegrama, si tienen verdadero deseo de evitar el conflicto, bastará se atiendan las excitaciones del comercio e industria Cataluña y de sus compañeros de otras regiones.»

El del Sr. Maristany

«Tengo el gusto de contestar a su atento telegrama. Ustedes conocen ya por manifestaciones del señor ministro de Fomento la imposibilidad de resolver sobre peticiones generales asamblea de Madrid, entre las que están las tres de que ahora me habla un acuerdo con las demás compañías por afectar a todas. El personal de nuestra compañía, puede y debe confiar en que los elementos directores de la misma, procurarán atender mejoras que sean compatibles con su situación económica, ofreciéndoles y cooperando esos resultados sin tomar en consideración actitudes violentas, que sólo en momentos de ofuscación han podido adoptarse. A mi vez espero que se restablecerá la paz y armonía en el trabajo, retirando anuncio de huelga con lo cual me producirán viva satisfacción.—Maristany.»

També's llegeix un telegrama dels ferroviaris de Mora d'Ebro, declarantse contraris a la vaga. y el qual es acullit amb forts rumors.

En Ribalta diu: desde Espanya ens demanen que demorém la vaga. En quan a l'opinió pública els diaris de Madrid ja s'han cuidat d'extraviarla. Ens trobém sols, amb l'apoi problemátic dels del Nord. Y cóm ens hi trovém de sols? Reflexionemho per les cartes que se'ns llegirán.

Seguidament se llegeixen dugues cartes d'altres tants obrers associats, declarantse contraris a la vaga. Les cartes aquestes son acullides amb rumors y amb alguna expressió de protesta.

Seguidament en Ribalta manifesta la seva personal opinió contraria a la vaga. Y no es per por, perque, com fins ara estic disposat a anarhi si voleu. Si la vaga la fa la Xarxa Catalana'l tráfec el farán pel Nord y si alguns maquinistes surten, la desmoralisació's ficará en nostres files. Jo opino, doncs, que devém deposar l'actitut fins que'l senyor Comité Nacional ens digui que podém actuar. (Rumors).

En Navazo ho atribueix tot an en Barrio, cridant que s'ha d'anar a la lluita.

Crits: Visca la vaga! A la lluita!

En Morató parla en contra.

En Farigola en pro. En Portugués creu que s'ha d'aplassar pera anarhi tots els d'Espanya. L'Hugues se pronuncia en pro de la vaga. En Serol pera que s'aplassi pera compleure a les societats económiques de Catalunya.

En Farigola: No!
En Navazo: Que aném a la vaga?
Veus: Sí! sí!
Altres: No! no!

Restablerta la calma parla en Pau en Vilá y en Ribalta, el qual davant la diversitat de parers manifesta'l seu descoratjament pera anar a la vaga. Abans, diu, estava animát, ara, després del telegrama de Mora, he perdut la fe... (Soroll y crits de «A la lluita!»)

Parla en Solanes, dient que després de l'espectacle d'aquesta nit, lo millor es disoldre la societat de resistencia y fundarne una de recreativa.

Crits de visca la vaga!

Se promou un lleuger tumulte que a cops de campana apaibaga'l president.

Acaba en Solanes demanant calma.

Ja sigui per la calor, ja per l'emoció que ha posat en ses paraules, el company Solanes ha d'esser retirat del local per haverli agafat un treball.

Després parla un altre company que pronuncia algunes paraules que molesten al president, el qual entremitg del públic abandona la presidencia.

Durant una estona la sessió está sospesa, cridant tothom y no entenentse ningú. Crits de visca la vaga! Visca en Ribalta!

L'Ortiz ocupa la presidencia y demana un vot de confiansa pera en Ribalta.

Els reunits l'aproven amb un sí estentori, tornant en Ribalta a ocupar la presidencia en mitg d'una ovació.

Per fi'l company Pau proposa que donades les presents circumstancies, se dongui un vot de confiansa a la Junta Directiva, pera que acordi lo que cregui convenient en quan a la vaga.

La proposició s'aprova per unanimitat, aixecantse seguidament la reunió.

La Junta Directiva's reuní després, acordant:

Anar a la vaga y enviar al senyor Maristany el següent telegrama:

«Comisión ruega encarecidamente, concreten acerca admisión fórmula, aumento sueldo, retiros y inamovilidad. Depende de ello marchar a la huelga, sin que implique ameza y si no se acepta rogamos se recuerda mañana acaba plazo y si no hay contestación se suspenderá el movimiento.»

Mentres estavem esperant les darrés noves de la secció ferroviaria Xarxa Catalana, ens comuniquen del G. C. que'ls ferroviaris de Sabadell (Nord), han acordat secundar als de Sabadell.

Folletó d'EL POBLE CATALA

CRONICA DE TEATRES

Novetats.-Companyía Varietés.

Max-Linder

Max Linder es la més considerable anomenada de les nascudes en el cinematógraf. Si altres artistes han anat a la pelícola per la forsa del renom assolit en el teatre, en Linder vé al teatre per la gloria que en el ram de les pelícoles s'ha fet. Enfront el cas Sarah Bernhardt y el cas Réjane y el cas Mistinguette, y el cas Prince, en Max Linder de la tela blanca ha saltat a les taules. Direu que «ja feia comedia» abans que la casa Pathé descobrís en ell un mímic incomparable? Peró en Max d'abans de les pelícoles, per gracia que fés als públics de París, no era l'anomenada gairebé universal que es el Max Linder d'ara. Y es el carácter internacional de la seva gloria lo que desvetlla aquest interés vivíssim de veurel de «carn y ossos», que tant recóndita indignació ha produit en la nostra gent seriosa. Una multitut fa cúa cada matí davant les taquilles del teatre Novetats, y a forsa de paciencia y d'empentes prova de veurel pujar o baixar de l'auto», davant de l'hotel o del teatre. Quan se ha vist cosa semblant? Es que Barcelona torna a tenir ánima de poblet? Es que pot escaure aquesta frisansa a l'aire plácid y solemnial de noble matrona que la nostra ciutat no hauría de perdre mai? Heusaquí cóm la vinguda den Max Linder per això sols ja fora interessant; perque ha desvetllat un petit problema de psicología colectiva, aixecant una punta del vel que cobreix la nuesa de la ciutat. Així sabem que a Barcelona, com a totes les ciutats d'ánima llatina, apassiona més la mímica que no pas la bella imatge expressada en paraules, en la mateixa proporció que prefereix l'eloqüencia a les idees. Dels artistes cinemátics, aquells que tenen una mímica més expressiva per lo movible y característica son els que triomfen. Si la nostra Marguerida Xirgu fos nascuda a París, fora potser ara la primera actriu dramática de totes les pelícoles del món y l'admiració del públic barceloní per ella depassaría en una mida incalculable la que per ella sent. Es un negoci a fer, doncs, el de dur els actors catalans a París y una vegada se'ls hi hagi empeltat la gracia en el moviment, monopoli de Fransa, gracia artificiosa que encanta, ferlos treballar en pelícoles d'aire dramátic, perque sabrien alternar la violencia de gest dels artistes sicilians una ponderada y serena naturalitat que ens meravellaría a nosaltres mateixos.

Doncs, reprenent lo que deia, si en Max Linder ha vingut com a primera figura d'art cinemátic, cal proclamar que la seva anomenada es justa. Aquesta habilíssima combinació d'elegancia una mica caricaturesca, de graciosa movilitat y de mímica expressiva; aquesta extensa corda seva que va de lo cómic clássic a lo cómic grotesc, ha de fer den Max Linder un artista de nova mena, pera'l qual no hi ha que jo sápiga un adjectiu adaptable del tot. Hi ha moments en que'l seu aire es el del cómic normal que estém acostumats a veure, sobri de gestes y el cós sempre en actitut equilibrada; peró de sobte, mou tot el cós a la vegada, les celles y les arrugues de la boca y les narines s'agiten en una serie d'ondulacions que li ressegueixen després els brassos y les cames, y en contraccions violentes pera acabar a salts y a corregudes. Per això es un número incomparable pera una Companyía de «Varietés». La que hi ha al Novetats hauría de venir reforsada — altres artistes de segón o tercer ordre, en lloc dels de [illegible] plenen el programa, y es absurde que Mlle. Napierkoswka vagi entremitg de dues vulgaritats monótones infladament anunciades.

En Max Linder, es, doncs, abans que un actor un «mímic», un temperament original y d'enginy inagotable, que sab trovar dins de lo exagerat una expressió de gracia incomparable, lo qual es lo més difícil del món; a punt de caure sempre en lo «clownesc» se sosté en la corda de la correcció artística. Y això es sempre un mérit. Y per aquest mérit, avui per vui, en Max Linder es únic.

Me. Napierkoswka

En la tercera part del programa, després d'exhibirse una vulgar coupletista s'aixeca'l teló sobre l'imatgería pseudo-arábiga d'una decoració llampanta. A una banda, un actor amb aire de «pachá», amb coixíns vermells als peus. Entra un criat y darrera del criat dues ballarines que alsen les cames tres o quatre vegades amb introducció a la pantomima, y desseguida apareix en escena la Napierkowska. Es lamentable que unes danses clássiques hagin de desenrotllarse en una pantomima y sobre aquella decoració d'una terrible manca de tot gust. Produeix una sensació agudament desagradable veure l'agilíssim cós de la dansarina entre'ls plecs de la roba blanca que l'envolta, cóm se mou sobre la barreja de colors inarmónics del teló de fons, destruint així en l'imaginació del públic tot germe d'evocació. Y la dansa té sobre totes les coses aquesta forsa evocadora, de transformar el dansarí en símbol vivent de la rassa. El que es prou sensible pera esmentar la manca d'armonía entre'ls moviments del dansarí y lo que hi ha al seu entorn, ha d'esforsar l'imaginació pera que tota l'atenció quedi concentrada en el cós de la Napierkowska, com no existís la decoració llampanta y desagradable. Quan els vels son fixos en ella, quan se la veu avensar rápidament,—amb una rapidesa que sembla natural, sense esfors com un vol d'aucell—y moure'ls peus y els brassos amb un ritme que a cada moment varía y a cada moment retorna a sí mateix, talment com una flor que tingués un moviment alternat de desclossió y eclossió; aleshores es quan la forsa evocadora de la dansa posa en els ulls la imatge de la bellesa antiga. Les danses de la Napierkowska son una savia reconstitució; son el fruit de recerques minucioses y com una exposició, metódica y inspirada ensems, de cada una de les actituts [illegible] devien formar les danses clássiques. Els restes de l'art, les runes dels temples com les despulles dels objectés familiars, els vasos y les ámfores, els joiells y les gerres, els mosáics y les petites estatués no son pas cosa morta, sinó que serven la llevor petrificada, que'l desitg de bellesa nova dels homes fa moure y viure altra vegada. Quan fou retrovat el sepulcre d'Agamenon sota l'Agora de Micenes, semblava que es desvetllava tota la vida de l'Iliada, y que Troya la mítica devingués histórica. Peró quan comensaren a troverse en les tombes beocies les petites figures que representaven homes y dones, infants y vells, animals y joguines, era la vida de la Grecia real la que semblava exir de la terra excavada, y amb ella una halenada de la gracia ántiga, les llevors de l'art. La dansa allí ont no ha estat conservada per una cadena de tradició continua, ha de reconstituirse amb tots aquests elements de les arts menors, de la cerámica y de l'orfebreria, com pels ritmes musicals que s'en conseguin. Peró quan se depassa'l domini de l'erudició pera intentar l'imitació de les velles danses així reconstituides ha d'impulsar a l'artista un aire de inspiració, ha d'haverhi en ell un sentit normal de la bellesa, tenir l'instint de l'armonia ensems que'l coneixement de les lléis estétiques. Sols així, una reconstitució de dansa clássica té valor. Y la Napierkowska, es admirable perque uneix totes les coses. Es un art, el seu, que s'ha depurat per la cultura y ha crescut per l'instint que té de aquelles relacions armóniques que en Plató volia veure en els membres del cós entrégat a la dansa. Les línies fines del seu cós, la flexibilitat meravellosa dels seus brassos, de les seves cames, dels seus peus, dé lés seves mans; la variable expressió del seu rostre pálid de narils vibrátils y grans ulls negres que lluen com si fos cadahú'l centre d'una vida intensa; la forsa expressiva de les seves mans que's reculien y s'allarguen y es retorsen; la silueta variable a cada moment del seu cós cobert d'una roba que'l cenyeix de dalt a baix, com una túnica sacerdotal tota blanca perque es símbol de puresa; el ritme que sembla ordenar els moviments diversos de cada part del cós, com el que ordena l'ondulació de les onades, tot en ella s'ajunta pera ferne una artista incomparable. A vegades no pot desferse de l'artificiositat parisenca, que la fa sostenirse en una «pose» forsada, sobre la punta d'un peu, a l'aire l'altra cama y allargats els brassos, o recargolarse com una serp en moments que l'actitut y el geste hauría de ser més ample. Peró son moments d'artifici equivocat que desapareixen en la sensació total produida pel seu art de dansarina que retrova en el seu cós una vibració d'aquella gracia antiga, cada dia somniada y cadá diá imaginada amb més desitg.

Romea.-Inauguració de la temporada d'hivern.-Estrena de "Flor de los pazos" de Manuel Linares Rivas.

En Linares Rivas es un temperament dominat per una inquieta pruhija de seguir tots els camins per ont veu que'ls altres van a l'éxit. Això li ha fet perdre lo que de personal posava en les seves obres, y li ha donat un agre d'imitació forsada que treu tota frescor a la seva feconda producció de comedies. Benavente fou el primer model qué volgué acaparse, y moltes obres seves semblaven talment el ressó esmortait y desfigurador de la veu agudament irónica de l'autor de «La noche del sábado». En Pérez Galdós, els Quintero, en Marquina, foren, després, els autors les petges dels quals volgué esborrar en Linares Rivas amb el buf de la seva inspiració. Peró les seves forses, que al dispersarse s'afebleien, no arribaren a poguerli donar la fama multiforme que éll volía, de dramaturg, comediógraf, adoptador d'operetes, vaudevillista y poeta. Darrerament, amb «Flor de los pazos» diríen que'l suau y enternidor concepte que de la vida y dels homes sembla tenir en Martínez Sierra, l'ha temptat. En Linares Rivas pera envoltar la seva inspiració d'una halenada dolsa y sensitiva, ha girat els ulls vers la seva terra y posant així l'acció de la seva derrera comedia, a Galicia, li han vingut a la punta de la ploma expressions plenes ara de melanconía, ara d'optimisme en una proporció semblant a la de la fórmula poética que ha donat tant excelent resultat práctic a l'autor de la «Canción de cuna».

«Flor de los pazos», es una comedia treballada amb tots els vells y massa coneguts elements de la comedia castellana «vuitcents-cinquantista». Hi ha un pare que espera al fill únic, la noia sense pares que té a son amo per padrí, el capellá jove que parla en llatí, el mestre d'estudi solter y humorístic, les criades festejadores, la dona boja que va pel poble, y fins y tot, pera que rés hi manqui, hi ha la llantia d'oli encesa davant l'imatge de la Mare-de-Deu fins que l'ausent retorni a la casa. Amb aquests elements ja's comprén que no pot ferse gran cosa. Y no es gaire lo que ha fet el senyor Linares Rivas. S'adivinará també que haventhi un fill que retorna de l'América després de deu anys d'ausencia, el primer acte de la comedia ha de mostrar en la seva primera meitat els tráfecs de la gent pera la rebuda, y que ha d'acabar l'acte amb l'enternidora escena d'aquesta rebuda. Y, després, que en el segón acte, el fill ha de trovarho tot canviat, y que aquest canvi ha de ferli tristesa y que la melanconía li ha de fer desitjar l'entornarsen altre vegada a les llunyanes terres d'ont ha vingut. Peró'l senyor Linares Rivas, no vol deixar al públic amb l'angoixa de veure una casa abandonada pel fill y ha trovat la solució natural del conflicte en l'amor del fill per l'afillada de son pare, amor que'l retindrá en aquell recó de terra gallega, que un dels personatges de la comedia li recomana que s'acostumi a veure «amb els ulls de l'ánima més que amb els ulls del cos.»

"Una tragedia florentina" d'Oscar Wild

Diuen els biógrafs d'Oscar Wilde que en l'any 1895, els amics del poeta li pogueren trovar junt amb un assaig sobre'ls sonets de Shakespeare, el manuscrit d'un drama titulat «A Florentine Tragedy», que es la darrera de les seves obres dramátiques conegudés. Y també, la més fluixa. El poeta ja treballava com una máquina d'imatges; ja havía perdut la viva y abundosa imaginació dels seus poemes de joventut, y la forsa espiritual que no havía de retrovar fins als díes negres de la vida de presidari, y a la trágica grandesa del seu «De profundis». El senyor Fabrés y Oliver ha fet bé de traduirla, aquesta tragedia, perqué Oscar Wilde adhuc en els seus moments de fadiga moral y de feblesa intelectual treia de la seva forsa ja perduda, una que altre espuma genial. Y espumes genials es lo que de tant en tant salta de la monotonía y pesadesa de «Una tragedia florentina». Es el tema etern de l'esposa del marxant vell que cerca l'amor d'un jove princep. Lo que Oscar y Wilde afegeix de nou en el desenllás: el marxant al trovar al princep al costat de la seva muller, fingeix creure que ha vingut a comprarli teles y brocats, fins que li demana probar quina es de ses dues espases la de mellor tremp; el vell marxant es més fort que'l jove princep, y li fa caure d'un cop l'espasa de la má; llavores apagant l'antorxa que la muller sostenía illuminant la lluita, s'escometen amb les dagues; y el princep, desarmat novament, mor escanyat per les mans del marxant. La dona s'atansa a son vell espós y li diu amb una veu cálida: «si jo hagués sapigut que érets tant valent y tant fort!», y éll en ella, abrassantla: «si jo hagués sapigut que érets tant hermosa!»

ALEXANDRE PLANA

ESPECTACLES

TEATRE CATALÀ ROMEA

Companyía cómic dramàtica dirigida per M. de Larra y E. Gimenez. Primera actriu R. Abadía, gran éxit en el teatre Lara de Madrid.

Avui dilluns Primer: «Solico en el mundo», dels Srs. Alvarez Quintero. Segón: La comedia en dos actes de gran éxit

FLOR DE LOS PAZOS

Tercer: El quadro dramàtic original d'Oscar Wilde precedía d'una escena introductora per M. Suirge Moore

UNA TRAGEDIA FLORENTINA

Demá «Festivitat de la Mercé». Primer: La comedia en dos actes «La cizaña»; y Segón: La bonica obra en 2 actes den Linares Rivas «Flor de los pazos».

Se despatxa a comptaduría.

Continúa obert en la Comptaduría l'abono a dimars de MODA, a dijous tarde y diumenge tarde ó nit.

TEATRE TIVOLI.—Avui dilluns. Nit a dos quarts de deu, Butaca 2 ptes. Entrada o'52. ¡El millor programa de Barcelona! Primer: Exit sempre en aument, 2 actes

LA GENERALA

veritable joia musical del Mtre. Vives. Ovacions diaries a C. Baillo y P. Montoro. Segón: Exit colossal

Las mujeres de D. Juan

l'espectacle millor presentat de Barcelona.

Dimars festivitat de la Verge de la Mercé. Tarde a un quart de quatre «La Casta Susana» y «La Generala». Nit a dos quarts de deu. Primer: «La Generala». Segón: «Las mujeres de D. Juan» Aviat «La Alegre Polonia». Exit grandiós en Alemanya.

Teatre Novetats

Gran companyía Cómic-Dramàtica de

Ricard Calvo

Primera Actriu

Lola Velazquez

Debut 5 octubre. Detalls próximament per cartells.

Teatre Novetats

GRAN EXIT

Gran companyía de VAUDEVILLES Y VARIETÉS cinc úniques funcions en les que hi pendrá part el célebre cómic

Max Linder

Avui dilluns tarde a dos quarts de cinc. Gran Matinée, exhibintse Pelícoles den MAX LINDER y NAPIERKOWSKA y Grans atraccions. Preus populars.

Nit a un quart de deu, el Vaudeville en un acte de Massard y Linder

PEDICURE PAR AMOUR

dansas orientals creadas per la primera ballarina de la Opera de París

Mlle. Napierkowsca

pendrá part en el espectacle Mill Celia Gayey, dels principals concerts d'Europa MILLE JANE LISE del jardí de París fantasia Sketch entremés per Angelina Villar y Max Linder, parella Mari-Marina Lyvia Cervantes, Mari Leytano, Mr. Vandeme Delson Casasua, Sanna Mancini.

Els trajos qu'estranarán «Mll. Napierkowska han sigut confeccionats exprofés per el célebre modisto Paquin, de Paris, l'arreglo del escenari a carreg de les acreditades cases J. Reis y fill y Mans y Comas. Próximament Debut de «5 Mongador».

Preus: Butaca platea, 4 pesetes.

Entrada general y de passeig, o'79 Ptés.

Teatre Soriano

Avui dilluns programa monstre, 2 seccions 2. Nit «Benefici Balder» teninthi els 7 «Chinos» 7. Numeroses atraccions, «Casamiento de Cleto» y altres grans sorpresses de Varietés noves en Barcelona. Preus economics. No falteu avui al Benefici de «Balder»

Teatre Cómic

Gran Companyía de Varietés. Avui dilluns a dos quarts de deu. «Gran Campionat de Lluita Greco-Romana» patrocinat per la Tribuna de Barcelona,

3 Interessants Lluites, 3

Pera la final

De Riaz (Suis) contra Essón (escocés)
Anglio (Negre) " Koennen (belga)
Salvador (Catalá) " Elvecondo (espanyol)

Arbitre Mr. Wilson

Ultimes funcions del notable

R. BERTIN

Unic imitador de les gran celebritats Europees Ma estuosa presentació, riquessa en trajos,

Grandiós exit dels equilibristes de forsa The Leona, Condesa Olga, Paquita Roca, Palmira Lopez. etz.

Demà dimars festivitat de la Mercé, grans funcions tarde y nit.

Teatre Apolo

Avui dilluns, 23. Nit, a les 9, el drama en 4 actes «Doña María la Brava» y la comedia en 2 actes «Matrimonio civil». Demà dimars, tarde, «Doña María la Brava» y «Matrimonio civil». Nit, «Malvaloca» y «Matrimonio civil».

FRONTO COMTAL

Gran partit per avui 23, a un quart de cinc. a 50 tantos.
ROJOS: Cazalis, Otegui.
BLAUS: Anacabe, Odriozola.
Entrada 1'50 pts.

Turó Park

De 10 matí a 7 tarde. Noves Atraccions. Concert. Cine. Inauguració del «Silló diabólic».

Demà festa de la Mercé «Castell de focs» y «Sardanes».

Entrada 25 cèntims.

Saturno Parc

Avui

Gran festival dedicat als excursionistes Mallorquins ab assistencia de la Banda de la Casa de Misericordia de Mallorca. Ultims dies de la «Condesa Olga.

Entrada de passeig, 10 cénts.

LA RABASSADA

HOTEL-RESTAURANT

está obert tota la nit. Gabinets particulars Cuina de primera. Servei a la carta y coberts desde cinc pessetes fins les deu de la nit. Telèfon número 7.643.

Concerts

en el Saló Menjador del Restaurant de 1 a 3 tarde y de set a nou nit, pel sextet que dirigeix el celebrat violinista D. Joan Sala.

Atraccions Americanes

Scenic, Railway, Water Chute, Bowing, Alloys, Cake-Walk. Casa Encantada. Palau de cristall, Palau de la rialla. Passeigs, etz.

Tramvía directe desde la Plassa de Catalunya a La Rabassada.

Gran Envelat de la Reforma

aprop de la plassa de l'Angel,

Sardanes y lluits Balls de Beneficencia pera'ls díes 22, 23, 24. Pera detalls a l'Ateneu Obrer del Dte. segón Mercaders 38 y 40 y els díes de ball a lo porta del envelat.

Concerts

ALCÁZAR ESPAÑOL. — 7, Unió, 7
Totes les nits a les deu. Altre exitàs La Revue de Verano

PAY-PAY Amalia, 37. amb gran fatxada en el carrer de Sant Pau. El local més gran y ben presentat de la localitat aont acudeix la joventut alegre y selecta d'aquesta capital. Tots els díes nit ejecuta una nutrida Banda composta per deu profesors de primera.

MUSIC-HALL - LA BUENA SOMBRA - GINJOL, 3

Nit: Gran exit de tota la Troupe.

Gran Edén Concert

Music-hall Parisenc de Primer Ordre

Gran concerts tots els díes Tarde y Nit per una «Companyía de Varietès».

CONCERT - LA GRAN PEÑA - SANT PAU, 83

Gran exit de tota la troupe Franc-Espanyola.

Cinematógrafs

Gran saló cine Doré

Avui dilluns per la tarde l'empresa de aquest local d'acord amb la junta directiva del «Centre Mallorquí» ha acordat donar una gran funció de gala en honor dels

Excursionistes de Palma de Mallorca

amb un hermosíssim programa de pelícoles y les seguents atraccions: THE FELITOS excéntrics colossals. LOS FLORENTIAS el millor duet Italiá. STELLA MARGARITA jove y eminent canzonetista. ARTURO SANTOS eminent guitarrista. Aquesta sessió durará de les 5 a les 8 de la tarde. Nit a dos quarts de deu, gran funció contínua amb un hermós programa de pelícoles y les mateixes atraccions de la tarde.

Próxims debuts.

Sala Mercè

4 - Rambla d'Estudis - 4

BARCELONINS: Si vol'éu passar una estona divertida visitéu les

Grutes Fantàstiques

EL PALAU DE [illegible] RIALLA

Visions panorámiques.-Grans atraccions

DIORAMA Avui dilluns tres estrenes, «En pos del honor», «Esclavos modernos», «Los estrenos de un lampista», «Cacería regia»,

La fuga de los àngeles

El réprobo

y altres.

DIVERSIONS PARTICULARS

MUNDIAL PALACE. — Concerts Santos tots els dies. Coberts desde pessetes 3'50 Els divendres, bouillabaise. Dissabtes, menú corrent y vegetariá.

LES PÍLDORES ANTICLORÓTIQUES

CASADESUS

del Dr. OUIXART

curen la clòrosi, pobresa de sang, colors esblaimats, desarreglos periódics, etc.; 2 pessetes capsa per tot arreu y Arc del Teatre, núm. 12.

Imprempta y estereotipia, Fortuny, 2 [illegible]

HERPES (Interns y externs)

Escròfules, Tuberculosis, Reuma, Gota, Mal de pedra, etc., se curen radicalment amb el Aixarop antihumoral

Purificante R. Saez

Amb el seu ús desapareixen ràpidament els *picors, taques, grans, escames* y demés manifestacions de la pell, les *granulacions, plaques* y *ulceracions* de la boca y les obertures naturals, y els *dolors* de les articulacions y els òssos.

OBESITAT (excés de greix)

se combat y se curen les malalties propries dels obessos amb l'Aixarop Fundent de la grassa sense donar lloc a males consequencies.

Obesífugo R. Saez

Amb el seu ús, els obesos, sense privarse de menjar y beure lo necessari, enflaqueixen, y sense subjectarse a exercicis fadigosos disminueixen la grassa y s'aprimen, desapareixent les molesties y curantse les malalties que sofreixen.

Els remeis especials del metge R. SAEZ DOMÈNECH són de composició vegetal y del tot tolerables. — Contant 37 anys d'èxit y milers de curacions.

MALALTIES URINARIES

Irritacions, prostatitis, cistitis, estrenyiments etcètera, se curen, siguin recents o antigues, amb les píldores vegetals

Flujicida R. Saez

Amb el seu ús parea a les poques preses la coïssor y la freqüencia d'orinar, desapareixen les secrecions anormals y les mucositats de la orina, que s'expeleix fàcilment y sense sediments, y els malalts amb la salut recobren el tò y vigor perduts.

De venda a les farmacies: Hospital, 2; Princesa, 1; Rambla de les Flors, 4; Pelai, 9; Escudellers, 75. Dipositaris, Dr. Andreu y J. Mullerat. Consultes gratuites amb el metge **R. Saez Doménech**, plassa Bonsuccés, 2, pral.

COLEGI PENINSULAR Fundat en 1866. Nova de San Francisco, 2. Primera y segona ensenyansa. Especial de pàrvuls y Comers, Idiomes, Dibuix, Solfeig y Piano, Gimnasia, etc. S'admeten alumnes pensionistes, mitg pensionistes y externs. Conferencies especials pera primera ensenyansa y Batxillerat.

Director: don Antoni Raja

Herpes (Brians)

LA POMADA y ESSENCIA ANTIHERPÈTIQUES de BOTTA, preparades per Borrell, curen d'una manera prodigiosa els brians y demés malalties de la pell, per inveterades que siguin. Sóu tan grans les virtuts d'aquests remeis, que s'han curat amb ells persones que tenien molt arraigats els brians y que cada estiu tenen de pendre banys d'aigües sulfuroses, sense lograr curarse.

Unic dipòsit: Farmacia Borrell, COMTE DE L'ASSALT, NUMERO 52 cantonada al carrer de Sant Ramón.

El doble de son valor se paga l'or, plata, platino y dentadures. Plassa Bonsuccés, 2.

SE COMPRA mobles, pianos, caixes de capdals y objectes. Passatge Pont de la Parra, 6 (Reforma).

DINER en 1.ª hipoteca y sobre valors desde'l 3 per 100 anyal, en lletres, proprietaris, industrials y comerciants desde'l 1½ per 100 al mes.

DINER en 2.ª hipoteca, usdefruits y parts indivises, y sobre generos, pianos, carruatges y tota garantía que convingui. Rambla de Santa Mònica, 4, entressol.

Societat Catalana d'Edicions

Quota minima semestral, CINC PESSETES

Tres llibres cada semestre

Volums del segon semestre de 1911

I. LES IDEES POLÍTIQUES D'EN VALENTÍ ALMIRALL, per *Alexandre Plana*, amb la traducció catalana dels treballs de l'Almirall *Espanya tal com es, Contestació a Núñez de Arce, y L'immoralitat a Espanya.*

II. PROSES BARBARES, per *Prudenci Bertrana.*

III. LA VIDA Y LA MORT DEN JORDI FRAGINALS, novela den *J. Pous y Pagès.*

Volums del primer semestre de 1912

I. ESTUDIS DE LITERATURA CATALANA, per *Manuel de Montoliu.*

II. ORIGENS DEL CONEIXEMENT, per don *Ramón Turró.* Volum I.

III. ORIGENS DEL CONEIXEMENT, per *D. Ramón Turró.* Volúm II.

Seguiran obres de *Joaquim Ruyra, Josep Carner, Lluis de Nicolau, Ramon Rucabado, Pompeu Fabra, Gabriel Alomar, Josep Maria Tallada, Romà Jori,* etc. Els volums estaran elegantment impresos y constaran de **200** a **400** planes.

A les oficines d'EL POBLE CATALA se faciliten fulles de suscripció

PIANOS Y HARMONIUMS de llogue, desde 8 fins a 15 pessetes al mes. Carrer del Bruc, núm. 70, entressol, prims

Llegiu això atentament

Les pertorbacions de la circulació

L'artritisme

Seria un molt gran error creure que s'hauria d'emplear el DEPURATIU RICHELET quan apareguessin les manifestacions externes (malaltia de la pell) degudes a una invasió d'humors a la sang.

El DEPURATIU RICHELET té una acció molt més extensa. En efecto, done meravellosos resultats en totes les afeccions de l'aparell circulatori, sien aquestes afeccions degudes a les arteries que estan menys flexibles o a la sang que està ja malalta. La seva acció's fa sentir particularment en les persones que tenen més de 45 a 50 anys, quan el cor se fa menys vigorós, les arteries menys elàstiques, produint en aquest moment pertorbacions de la circulació, *congestions, entorpiments, picors, sofocacions, inflor de membres, vèrtics y síncopes, mal de cap, reumatismes, dolors de les articulacions, migranyes persistents, pesigor,* etcètera, etc. En una paraula, totes les manifestacions d'origen artrític.

Per lo que toca a les dònes arribades a l'edat crítica suprimeix les pertorbacions moltes vegades gravíssimes d'aquest periode difícil.

No sabriem recomanar massa a totes les persones que han patit de pertorbacions de la circulació, l'ús quasi constant del DEPURATIU RICHELET.

Un follet, en llengua castellana, tractant de les malalties de la pell, serà enviat gratuitament pels dipositaris a totes les persones que'l demanin.

Pera obtenir també gratuïtament aquest follet, dirigirse al senyor

L. RICHELET, 13, Rue Gambetta, a Sedàn (Fransa)

Barcelona.—Senyors Vicens Ferrer y C.ª, Comers, 60; farmacia y drogueria y la seva sucursal.— Senyors fills de J. Vidal y Ribas, Moncada, número 21, farmacia y drogueria y les seves sucursals.—Doctor Andreu; Rambla de Catalunya, 66, farmacia.—Senyors Uriach y C.ª, Moncada, 20, drogueria: Senyors Riudor y Parés, Porta de l'Angel, 14, drogueria.—D. Josep Segalá Estalella, Rambla de les Flors, 4, farmacia (Centre de específics).—D. Viladot, farmaceutic.—D. Antoni Serra, farmaceutic

---

Els ***vòmits, coragre, ardors, inapetencies, pesadesa, bilis y dolors de l'estòmac, cintura y esquena, etcètera,*** desapareixen al següent dia de usar el

ESTOMAGO ARTIFICIAL

De venda a totes les farmacies y Drogueries

Desapareixen en tres dies les ***dispepsies, gastralgies y catarros gástrics,*** com ho certifiquen milers de curats. Refuseu com a falsificades les caixes que no portin la firma dels únics concessionaris per Espanya, **J. Uriach y C.ª**-Barcelona

---

Capital social 1.000,000 de pessetes — POMPES FUNEBRES — SOCIETAT ANÓNIMA — *Quaranta Sucursals amb telefon*

LA NEOTAFIA

Central: RAMBLA DE CATALUNYA, 29. -- Oficines, fábrica, tallers, etc.: CAMPO SAGRADO, 24

Unica empresa d'Espanya que posseeix fabricació de tots els articles y adornaments que s'utilisen en son ram

Esqueles mortuories

SE REBEN

A l'Administració fins a les deu de la nit

A l'Impremta fins a les tres de la matinada

PREUS Y TAMANY, SEGONS CATALEG